

Konstitutionsutskottets betänkande 2024/25:KU23

Offentlig förvaltning

Sammanfattning

Utskottet föreslår att riksdagen avslår samtliga motionsyrkanden som behandlas i betänkandet. Yrkandena gäller främjande av demokrati, statlig anställning, korruption, skydd av beslutsfattare, överlämnande av förvaltningsuppgifter, lokal statlig service, myndighetsaktivism och opinionsbildande verksamhet, digitalisering, samverkan mellan myndigheter, rättstillämpning, ärendehantering m.m., tjänstemannaansvar, språktolkar, myndighetsinformation till ungdomar, resetjänster, myndigheternas språk, en översyn av länsstyrelsernas verksamhet, egendomsskydd och Regeringskansliets organisation.

I betänkandet finns 13 reservationer (S, SD, V, C, MP) och ett särskilt yttrande (SD).

Behandlade förslag

Ca 60 yrkanden i motioner från allmänna motionstiden 2024/25.

Innehållsförteckning

Utskottets förslag till riksdagsbeslut3

Redogörelse för ärendet7

Utskottets överväganden8

 Främjande av demokrati8

 Statlig anställning11

 Korruption16

 Skydd av beslutsfattare19

 Överlämnande av förvaltningsuppgifter21

 Lokal statlig service22

 Myndighetsaktivism och opinionsbildande verksamhet27

 Digitalisering31

 Samverkan mellan myndigheter41

 Rättstillämpning, ärendehantering m.m.43

 Tjänstemannaansvar47

 Språktolkar49

 Myndighetsinformation till ungdomar51

 Resetjänster52

 Myndigheternas språk54

 En översyn av länsstyrelsernas verksamhet m.m.56

 Egendomsskydd57

 Regeringskansliets organisation59

Reservationer60

 1. Främjande av demokrati, punkt 1 (C)60

 2. Främjande av demokrati, punkt 1 (MP)61

 3. Statlig anställning, punkt 2 (S, V)61

 4. Korruption, punkt 3 (S)62

 5. Korruption, punkt 3 (C)63

 6. Lokal statlig service, punkt 6 (S, V, C, MP)63

 7. Myndighetsaktivism och opinionsbildande verksamhet, punkt 7 (SD)64

 8. Digitalisering, punkt 8 (S, C)65

 9. Digitalisering, punkt 8 (SD)66

 10. Samverkan mellan myndigheter, punkt 9 (S, V)67

 11. Språktolkar, punkt 12 (V)67

 12. Resetjänster, punkt 14 (MP)68

 13. Myndigheternas språk, punkt 15 (SD)68

Särskilt yttrande70

 Lokal statlig service, punkt 6 (SD)70

Bilaga

Förteckning över behandlade förslag71

 Motioner från allmänna motionstiden 2024/2571

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. Främjande av demokrati

Riksdagen avslår motionerna

2024/25:1774 av Mats Berglund m.fl. (MP) yrkande 40 och

2024/25:3159 av Malin Björk m.fl. (C) yrkande 10.

Reservation 1 (C)

Reservation 2 (MP)

2. Statlig anställning

Riksdagen avslår motionerna

2024/25:41 av Nima Gholam Ali Pour (SD) yrkande 1,

2024/25:923 av Tomas Eneroth (S) och

2024/25:2031 av Mats Green (M).

Reservation 3 (S, V)

3. Korruption

Riksdagen avslår motionerna

2024/25:64 av Johnny Svedin (SD),

2024/25:445 av Serkan Köse (S),

2024/25:3111 av Teresa Carvalho m.fl. (S) yrkande 19 och

2024/25:3164 av Ulrika Liljeberg m.fl. (C) yrkande 47.

Reservation 4 (S)

Reservation 5 (C)

4. Skydd av beslutsfattare

Riksdagen avslår motion

2024/25:1101 av Helena Storckenfeldt (M).

5. Överlämnande av förvaltningsuppgifter

Riksdagen avslår motion

2024/25:207 av Josef Fransson (SD) yrkande 1.

6. Lokal statlig service

Riksdagen avslår motionerna

2024/25:554 av Birger Lahti m.fl. (V) yrkande 5,

2024/25:1454 av Tobias Andersson m.fl. (SD) yrkande 6,

2024/25:3057 av Elin Söderberg m.fl. (MP) yrkandena 16, 27 och 28
samt

2024/25:3193 av Ida Karkiainen m.fl. (S) yrkande 13.

Reservation 6 (S, V, C, MP)

7. Myndighetsaktivism och opinionsbildande verksamhet

Riksdagen avslår motionerna

2024/25:207 av Josef Fransson (SD) yrkande 3,

2024/25:211 av Josef Fransson (SD),

2024/25:221 av Josef Fransson (SD) yrkande 1,

2024/25:1098 av Helena Storckenfeldt och Lars Püss (båda M) yrkande 1,

2024/25:1380 av Matheus Enholm m.fl. (SD) yrkandena 1 och 3 samt

2024/25:2735 av Sten Bergheden (M).

Reservation 7 (SD)

8. Digitalisering

Riksdagen avslår motionerna

2024/25:751 av Magnus Manhammar (S),

2024/25:768 av Peder Björk och Anna-Belle Strömberg (båda S) yrkande 1,

2024/25:1220 av Torsten Elofsson (KD),

2024/25:1284 av Susanne Nordström m.fl. (M),

2024/25:1393 av Thomas Morell m.fl. (SD) yrkandena 14 och 15,

2024/25:2289 av Ulrik Nilsson (M),

2024/25:2952 av Niels Paarup-Petersen m.fl. (C) yrkande 8 och

2024/25:3127 av Gunilla Svantorp m.fl. (S) yrkande 4.

Reservation 8 (S, C)

Reservation 9 (SD)

9. Samverkan mellan myndigheter

Riksdagen avslår motionerna

2024/25:2056 av Niels Paarup-Petersen (C) yrkande 11 och

2024/25:3193 av Ida Karkiainen m.fl. (S) yrkande 8.

Reservation 10 (S, V)

10. Rättstillämpning, ärendehantering m.m.

Riksdagen avslår motionerna

2024/25:579 av Rickard Nordin (C),

2024/25:1109 av Marlène Lund Kopparklint och Jennie Wernäng (båda M),

2024/25:1252 av Jessica Rodén och Louise Thunström (båda S) yrkande 2,

2024/25:1581 av Magnus Berntsson (KD),

2024/25:1952 av Margareta Cederfelt (M),

2024/25:2820 av Sten Bergheden (M) och

2024/25:3208 av Staffan Eklöf (SD).

11. Tjänstemannaansvar

Riksdagen avslår motionerna

2024/25:1172 av Larry Söder (KD) och
2024/25:2731 av Sten Bergheden (M).

12. Språktolkar

Riksdagen avslår motionerna
2024/25:1932 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkande 12,
2024/25:2754 av Ann-Sofie Lifvenhage (M) och
2024/25:3139 av Josefin Malmqvist (M).

Reservation 11 (V)

13. Myndighetsinformation till ungdomar

Riksdagen avslår motion
2024/25:365 av Alexandra Völker och Azadeh Rojhan (båda S) yrkande
3.

14. Resetjänster

Riksdagen avslår motion
2024/25:800 av Katarina Luhr m.fl. (MP) yrkande 2.

Reservation 12 (MP)

15. Myndigheternas språk

Riksdagen avslår motionerna
2024/25:1345 av Runar Filper m.fl. (SD) yrkande 3,
2024/25:1890 av Anne-Li Sjölund och Ulrika Heie (båda C) yrkandena
1 och 2 samt
2024/25:2998 av Markus Wiechel (SD).

Reservation 13 (SD)

16. En översyn av länsstyrelsernas verksamhet m.m.

Riksdagen avslår motionerna
2024/25:692 av Eric Palmqvist (SD) och
2024/25:2732 av Sten Bergheden (M).

17. Egendomsskydd

Riksdagen avslår motion
2024/25:2032 av Mats Green (M).

18. Regeringskansliets organisation

Riksdagen avslår motion
2024/25:2928 av Sten Bergheden (M).

Stockholm den 3 april 2025

På konstitutionsutskottets vägnar

Ida Karkiainen

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Ida Karkiainen (S), Louise Meijer (M), Michael Rubbestad (SD), Hans Ekström (S), Fredrik Lindahl (SD), Mirja Räihä (S), Ulrik Nilsson (M), Per-Arne Håkansson (S), Mauricio Rojas (L), Amalia Rud Stenlöf (S), Susanne Nordström (M), Jessica Wetterling (V), Gudrun Brunegård (KD), Malin Björk (C), Lars Engsund (M), Jan Riise (MP) och Lars Johnsson (M).

Redogörelse för ärendet

I betänkandet behandlar utskottet 57 yrkanden i motioner från allmänna motionstiden 2024/25. Motionsyrkanden handlar om främjande av demokrati, statlig anställning, korruption, skydd av beslutsfattare, överlämnande av förvaltningsuppgifter, lokal statlig service, myndighetsaktivism och opinionsbildande verksamhet, digitalisering, samverkan mellan myndigheter, rättstillämpning, ärendehantering m.m., tjänstemannaansvar, språktolkar, myndighetsinformation till ungdomar, resetjänster, myndigheternas språk, en översyn av länsstyrelsernas verksamhet, egendomsskydd och Regeringskansliets organisation.

Förslagen i motionerna finns i bilagan.

Utskottets överväganden

Främjande av demokrati

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om främjande av demokrati.
Jämför reservation 1 (C) och 2 (MP).

Motionerna

Malin Björk m.fl. (C) framhåller i kommittémotion 2024/25:3159 yrkande 10 behovet och vikten av demokratisk delaktighet. Motionärerna anför att en livskraftig och stark demokrati förutsätter allmänhetens delaktighet. Delaktigheten för både äldre och yngre personer och personer med olika typer av funktionsnedsättningar måste ständigt utvärderas och följas upp med anpassade lösningar, anser motionärerna.

I kommittémotion 2024/25:1774 av Mats Berglund m.fl. (MP) yrkande 40 föreslås att länsstyrelserna får ett demokratifrämjande uppdrag.

Gällande ordning

Demokratipolitiken

Målet för demokratipolitiken är en levande demokrati som är uthållig, kännetecknas av delaktighet och där möjligheterna till inflytande är jämlika (prop. 2017/18:1 utg.omr. 1, bet. 2017/18:KU1, rskr. 2017/18:74).

Av budgetpropositionen för 2025 framgår att resultatredovisningen inom demokratipolitiken utgår från följande bedömningsgrunder (prop. 2024/25:1 utg.omr. 1 s. 59):

- utvecklingen av valdeltagandet i det senaste allmänna valet
- omfattningen av medborgerligt engagemang i demokratiska processer
- omfattningen och konsekvenserna av hot, våld och trakasserier mot centrala aktörer i det demokratiska samtalet, t.ex. förtroendevalda och journalister.

Funktionshinderspolitiken

Det nationella målet för funktionshinderspolitiken är att, med FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning som utgångspunkt, uppnå jämlikhet i levnadsvillkor och full delaktighet för personer med funktionsnedsättning i ett samhälle med mångfald som grund (prop. 2016/17:188, bet. 2017/18:SoU5, rskr. 2017/18:86). Målet ska bidra till ökad jämställdhet och till att barnrättsperspektivet ska beaktas.

Tidigare utredning

Kommittén Demokratin 100 år

Regeringen beslutade i juni 2018 att tillsätta en kommitté för att under 2018–2021 planera, samordna och genomföra en samling av insatser och aktiviteter för en stark demokrati. Kommittén lämnade i juni 2022 betänkande Vår demokrati – värd att värna varje dag (SOU 2022:28) till regeringen. Kommittén föreslog bl.a. att länsstyrelserna skulle få ett långsiktigt demokratifrämjande uppdrag. I betänkandet anfördes att länsstyrelsernas arbete i samband med att Sveriges demokrati fyllde 100 år bidrog till ökat engagemang för demokratin. Genom ett långsiktigt demokratifrämjande uppdrag till länsstyrelserna skulle enligt kommittén regeringens demokrati-politik kunna föras ut i hela landet och frågor om medborgarnas kunskap om och delaktighet i demokratin ges större utrymme. I uppdraget skulle även ingå att länsstyrelserna förser regeringen med lokala och regionala analyser på demokratiområdet.

Kommitténs betänkande har remitterats, och ärendet bereds för närvarande inom Regeringskansliet.

Pågående arbete

Uppdrag m.m.

I budgetpropositionen för 2025 anfördes att regeringen har gett SOM-institutet vid Göteborgs universitet i uppdrag att redovisa indikatorer som följer utvecklingen över tid för att öka kunskapen om hur demokratin mellan valen utvecklas (prop. 2024/25:1 utg.omr. 1 s. 59 f.). Redovisningen för 2023 visar att 63 procent av befolkningen i åldern 16–90 år är mycket eller ganska intresserade av politik. Enligt propositionen ligger det politiska intresset i Sverige därmed i princip på samma höga nivå som gällt sedan 2014.

Vidare anfördes att Länsstyrelsen i Jönköpings län sedan 2020 har kartlagt och analyserat regionala utmaningar för demokratin och sammanställt länsstyrelsernas insatser på demokratiområdet. I redovisningen för 2023 lyfter samtliga län fram socioekonomiska faktorer, födelseland och tillit till institutioner som avgörande faktorer för valdeltagande och delaktighet i demokratin. Bland utmaningar nämns bl.a. desinformation, ökat hot och hat mot aktörer i det demokratiska samtalet – särskilt förtroendevalda och tjänstemän – samt antidemokratiska aktörers ökade synlighet. Rapporten visar att färre länsstyrelser har haft någon medarbetare med ett uttalat ansvar för det demokratifrämjande arbetet under 2023 än 2022 (38 procent respektive 48 procent) och att färre länsstyrelser genomfört interna och externa insatser i demokratifrämjande syfte (67 procent och 76 procent jämfört med 90 procent 2022). De insatser som har gjorts har bl.a. handlat om att tillgängliggöra information, öka kunskapen om demokratin, samråda med grupper av invånare samt förbereda inför EU-valet 2024.

Det anförs också att Forum för levande historia under perioden 2021–2023 hade i uppdrag att samordna insatser som stärker demokratin.

Av propositionen framgår även att EU-medborgare sedan 2012 har möjlighet att genom ett s.k. medborgarinitiativ uppmana Europeiska kommissionen att lägga fram lagförslag för att öka möjligheten till delaktighet på EU-nivå.

Valsedelskommittén

I februari 2024 beslutade regeringen att en parlamentariskt sammansatt kommitté ska utvärdera och överväga förändringar av valsedelssystemet (dir. 2024:24). Kommittén ska bl.a. analysera och bedöma hur gemensamma eller neutrala valsedlar skulle påverka förutsättningarna för personer med funktionsnedsättning, t.ex. synnedsättning, att delta i valen på lika villkor. Uppdraget ska redovisas senast den 15 september 2025.

Tidigare riksdagsbehandling

Tillkännagivanden

Utskottet föreslog i april 2016 ett tillkännagivande till regeringen om vikten av att personer med synnedsättning ska kunna personrösta utan att tvingas röja valhemligheten för någon (bet. 2015/16:KU14). Riksdagen beslutade enligt utskottets förslag. Av regeringens skrivelse om riksdagens skrivelser till regeringen framgår bl.a. följande (skr. 2024/25:75). I mars 2020 gav regeringen en parlamentariskt sammansatt kommitté i uppdrag att utreda hur personer med synnedsättning kan ges förutsättningar att personrösta utan att tvingas röja valhemligheten för någon. Kommittén överlämnade den 15 december 2021 sitt slutbetänkande Säkerhet och tillgänglighet vid val (SOU 2021:96). Regeringen beslutade den 15 februari 2024 att ge en parlamentariskt sammansatt kommitté i uppdrag att utvärdera och överväga förändringar av valsedelssystemet (dir. 2024:24), se ovan.

I december 2021 föreslog utskottet att riksdagen skulle tillkänna för regeringen att det bör införas bestämmelser om att en röstmottagare ska vara närvarande när en väljare får biträde vid röstningen eller med att ta sina valsedlar bakom avskärmningen, men att en utvärdering av valen 2022 först borde genomföras (bet. 2021/22:KU6). Riksdagen beslutade enligt utskottets förslag. Av regeringens skrivelse om riksdagens skrivelser till regeringen framgår bl.a. följande (skr. 2024/25:75). En promemoria om biträde åt väljare som tagits fram inom Regeringskansliet har remissbehandlats och ingår i underlaget till en proposition som är under beredning och även behandlar förslagen i 2020 års valutrednings slutbetänkande (SOU 2021:96). Planen är att en proposition ska överlämnas till riksdagen under andra kvartalet 2025.

Behandling i övrigt

Våren 2022 framhöll utskottet att det är viktigt att åtgärder vidtas för att den demokratiska delaktigheten ska bli så stor som möjligt (bet. 2021/22:KU27). Alla ska ha möjlighet att delta i de demokratiska processerna. Utskottet noterade att det finns fastställda mål för demokratipolitiken och funktionshinderspolitiken. Vidare noterade utskottet att 2020 års valutredning hade föreslagit åtgärder för att bl.a. förbättra möjligheterna för väljargrupper som har svårigheter att utnyttja sin rösträtt. Utskottet fann därmed inte skäl för riksdagen att ta några initiativ i frågan. Med en liknande motivering avstyrkte utskottet även våren 2023 motionsyrkanden om ökad demokratisk delaktighet (bet. 2022/23:KU24).

Senast våren 2024 avstyrkte utskottet liknande yrkanden (bet. 2023/24:KU8). Utskottet ansåg att det är viktigt att den demokratiska delaktigheten blir så stor som möjligt. Vidare noterade utskottet att det finns fastställda mål för demokratipolitiken och funktionshinderspolitiken samt att en parlamentarisk kommitté ska se över valsystemet. Liksom tidigare fann inte utskottet skäl för riksdagen att ta något initiativ med anledning av motionsyrkandena. Företrädare för Centerpartiet reserverade sig.

Utskottets ställningstagande

Utskottet, som anser att det är viktigt att den demokratiska delaktigheten blir så stor som möjligt, noterar att det pågår forskning och analyser kring demokratifrämjande åtgärder. Vidare noterar utskottet att det finns fastställda mål för demokratipolitiken och funktionshinderspolitiken samt att en parlamentarisk kommitté ska utvärdera och överväga förändringar av valsedelssystemet. Liksom tidigare finner därmed utskottet inte skäl för riksdagen att ta något initiativ med anledning av motionsyrkandena. Utskottet avstyrker motionsyrkandena om främjande av demokrati.

Statlig anställning

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om statlig anställning.
Jämför reservation 3 (S, V).

Motionerna

Tomas Eneroth (S) föreslår i motion 2024/25:923 att anställda vid myndigheter ska rekryteras utifrån kompetens och att myndigheterna inte ska få kartlägga anställda som varit verksamma inom civilsamhället.

I motion 2024/25:41 av Nima Gholam Ali Pour (SD) yrkande 1 föreslås att det som huvudregel ska krävas svenskt medborgarskap för tillsvidareanställning inom kommunal, regional och statlig förvaltning.

Mats Green (M) föreslår i motion 2024/25:2031 att det införs en s.k. declaration of interest för offentligt anställda.

Gällande ordning m.m.

Anställning

Arbetstagare vid förvaltningsmyndigheter som lyder under regeringen anställs enligt 12 kap. 5 § första stycket regeringsformen av regeringen eller av den myndighet som regeringen bestämmer. Av 12 kap. 5 § andra stycket regeringsformen framgår att vid beslut om sådana statliga anställningar ska avseende fästas endast vid sakliga grunder, såsom förtjänst och skicklighet. Enligt förarbetena är bestämmelsen ett uttryck för principen att statliga tjänster ska tillsättas efter objektiva grunder utan hänsyn till ovidkommande omständigheter (prop. 1973:90 s. 405 f.).

Närmare bestämmelser om tillsättning av statliga tjänster finns i lagen (1994:260) om offentlig anställning, förkortad LOA. I 4 § anges att det vid anställning bara ska fästas avseende vid sakliga grunder, såsom förtjänst och skicklighet. Det anges också att skickligheten ska sättas främst om det inte finns särskilda skäl för något annat. I förarbetena påpekas att förtjänst och skicklighet i regeringsformen nämns endast som exempel och att även andra sakliga grunder kan vägas in vid bedömningen (prop. 1993/94:65 s. 44).

Krav på svenskt medborgarskap

I 11 kap. 11 § regeringsformen anges att ordinarie domare ska vara svenska medborgare. I övrigt får krav på svenskt medborgarskap för behörighet att utöva rättskipningsuppgifter uppställas endast i lag eller enligt förutsättningar som anges i lag.

Enligt 12 kap. 6 § regeringsformen ska riksdagens ombudsmän och riksrevisorn vara svenska medborgare. Detsamma gäller justitiekanslern. I övrigt får krav på svenskt medborgarskap för behörighet att inneha en anställning eller utöva ett uppdrag hos staten eller en kommun uppställas endast i lag eller enligt förutsättningar som anges i lag.

Fram t.o.m. 2010 fanns en relativt omfattande uppräkningslista av anställningar och uppdrag där det krävdes svenskt medborgarskap. I förarbetena till den nuvarande lydelsen av 12 kap. 6 § regeringsformen anfördes att kravet på svenskt medborgarskap successivt tagits bort i lagstiftningen (prop. 2009/10:80 s. 236 f.). Av propositionen framgår att Grundlagsutredningen hade övervägt frågan om krav på svenskt medborgarskap för statliga anställningar. I propositionen anfördes vidare att utvecklingen gått i riktning mot att begränsa de rättsliga skillnaderna mellan de som är svenska medborgare och den övriga befolkningen. I stället för medborgarskapet har bosättningen fått en ökad betydelse för lika rättigheter och skyldigheter. En inte obetydlig roll i denna utveckling torde enligt propositionen det svenska medlemskapet i EU ha spelat. I och med medlemskapet gäller enligt artikel 18

i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt en likabehandlingsprincip, även kallad icke-diskrimineringsprincipen, som innebär ett förbud mot varje form av diskriminering, direkt eller indirekt, på grund av nationalitet inom fördragets tillämpningsområde. I propositionen anfördes också att huvudregeln i regeringsformen är att det inte görs någon åtskillnad mellan svenska medborgare och andra när det gäller behörighet för statliga anställningar. Detta har motiverats dels av intresset av att få så kvalificerade innehavare som möjligt av offentliga anställningar, dels av önskemålet om att intensifiera det mellanfolkliga samarbetet. Behovet av krav på svenskt medborgarskap får enligt propositionen bedömas från område till område. I den utsträckning det finns skäl för sådana krav, ska dessa tas in i lag eller i andra föreskrifter enligt förutsättningar som anges i lag.

Enligt 5 § LOA gäller utöver de krav på svenskt medborgarskap som följer av regeringsformen eller någon annan lag att bara svenska medborgare får ha en anställning som åklagare eller polis eller ha en militär anställning.

I 6 § LOA anges att regeringen får föreskriva eller för särskilda fall besluta att bara svenska medborgare får ha

1. anställning inom Regeringskansliet eller utrikesförvaltningen
2. statlig anställning som kan vara förenad med myndighetsutövning eller handläggning av frågor som rör förhållandet till andra stater eller till mellanfolkliga organisationer
3. statlig anställning som kan medföra kännedom om förhållanden som är av betydelse för landets säkerhet eller för andra viktiga, allmänna eller enskilda ekonomiska intressen.

Enligt 3 kap. 11 § säkerhetsskyddslagen (2018:585) får en anställning i staten, en kommun eller en region som är placerad i säkerhetsklass 1 eller 2 endast innehas av den som är svensk medborgare. Om det finns särskilda skäl får regeringen i enskilda fall bevilja undantag från kravet på svenskt medborgarskap.

Jäv

I förvaltningslagen (2017:900) finns bestämmelser om jäv. I 16 § anges att den som för en myndighets räkning tar del i handläggningen på ett sätt som kan påverka myndighetens beslut i ärendet är jävig om

- han eller hon eller någon närstående är part i ärendet eller annars kan antas bli påverkad av beslutet i en inte oväsentlig utsträckning
- han eller hon eller någon närstående är eller har varit ställföreträdare eller ombud för en part i ärendet eller för någon annan som kan antas bli påverkad av beslutet i en inte oväsentlig utsträckning
- han eller hon har medverkat i den slutliga handläggningen av ett ärende hos en annan myndighet och till följd av detta redan har tagit ställning till frågor som myndigheten ska pröva i egenskap av överordnad instans

- det finns någon annan särskild omständighet som gör att hans eller hennes opartiskhet i ärendet kan ifrågasättas.

Bisysslor

I 7 § LOA anges att en arbetstagare inte får ha någon anställning eller något uppdrag eller utöva någon verksamhet som kan rubba förtroendet för arbetstagarens eller någon annan arbetstages opartiskhet i arbetet eller som kan skada myndighetens anseende. Arbetsgivaren ska enligt 7 a § på lämpligt sätt informera arbetstagarna om vilka slags förhållanden som kan göra en bisyssla otillåten. En arbetstagare ska enligt 7 b § på arbetsgivarens begäran lämna de uppgifter som behövs för att arbetsgivaren ska kunna bedöma arbetstagarens bisysslor. En arbetsgivare ska enligt 7 c § besluta att en arbetstagare som har eller avser att åta sig en bisyssla som inte är förenlig med 7 § ska upphöra med eller inte åta sig bisysslan.

Förvaltningspolitik

Målet för den statliga förvaltningspolitiken är en innovativ och samverkande statsförvaltning som är rättssäker och effektiv, har väl utvecklad kvalitet, service och tillgänglighet och som därigenom bidrar till Sveriges utveckling och ett effektivt EU-arbete (prop. 2009/10:175, bet. 2009/10:FiU38, rskr. 2009/10:315). Ett av flera delmål som regeringen har satt upp för de statliga arbetsgivarna är att de statsanställda ska ha kunskap om och förståelse för grundläggande värden i statsförvaltningen och rollen som statsanställd. I den förvaltningspolitiska propositionen anförts att en central grund för hela statsförvaltningen är att arbetet måste utgå från de grundläggande värdena demokrati, rättssäkerhet och effektivitet (prop. 2009/10:175 s. 37). Andra viktiga utgångspunkter för statsförvaltningen är mänskliga rättigheter och principen om icke-diskriminering. De statligt anställda ska ha kunskaper om dessa grundläggande värden. Medborgarna ska ha förtroende för och känna tillit till dem som arbetar inom svensk förvaltning. Myndigheter ska fullgöra sina uppgifter i enlighet med de beslut som riksdagen och regeringen har fattat och ska fatta materiellt riktiga beslut på grundval av lagar och andra författningar. Att upprätthålla och stärka förvaltningens arbete med ett offentligt etos är angeläget av flera skäl. Det handlar bl.a. om att bemötandet av allmänheten i alla lägen ska kännetecknas av värdighet och respekt och att det vid varje myndighet ska finnas en beredskap för att kunna hantera etiska problemställningar. I detta ingår att utveckla de anställdas etiska förhållnings-sätt, vilket bl.a. innebär att staten som arbetsgivare fortlöpande måste värna om sådana arbetsförhållanden att den statsanställdes integritet och självständighet tas till vara och uppmuntras.

Värdegrund

Värdegrundsdelegationen hade i uppdrag att bidra till att de statsanställda har kunskap om och förståelse för de grundläggande värdena i statsförvaltningen

och rollen som statstjänsteman. Delegationen överlämnade sin slutrapport Att säkerställa en god statsförvaltning till regeringen i december 2016. I rapporten anges att delegationen genom kunskapsseminarier, utbildning, föreläsningar, skrifter och nätverk har arbetat för att kunskapen och respekten och förståelsen för den statliga värdegrunden upprätthålls på alla nivåer i statsförvaltningen. Dessa former för främjande av en god förvaltningskultur behöver fortsätta, enligt delegationen.

Introduktionsutbildning för statsanställda

Statskontoret har på uppdrag av regeringen tagit fram en digital introduktionsutbildning som riktar sig till nyanställda i staten och som syftar till att stärka statsanställdas förmåga att hantera rollen som statsanställd. Innehållet i utbildningen utgår från den statliga värdegrunden. Den sammanfattas i sex principer: demokrati, legalitet, objektivitet, fri åsiktsbildning, respekt samt effektivitet och service – principer som sätter ramarna för arbetet i staten och som statsanställda ska förhålla sig till. Det innebär bl.a. att agera sakligt och opartiskt, främja en fri och öppen debatt, behandla alla människor med respekt, hushålla med statens resurser samt vara effektiv och tillgänglig.

Tidigare riksdagsbehandling

Motioner om att offentliga myndigheter bör genomsyras av en anda av att stå i medborgarnas tjänst och om introduktionsprogram för nyanställda behandlades av utskottet i betänkande 2015/16:KU17. Utskottet konstaterade att det pågick ett arbete för att stärka den statliga värdegrunden och främja värdegrundsarbetet och att regeringen hade beslutat om ett uppdrag till Statskontoret om ledarskap. Utskottet ville inte föregripa resultatet av åtgärderna och avstyrkte motionerna.

Våren 2018 avstyrkte utskottet ett motionsyrkande om att tillämpa öppna och transparenta rekryteringar för offentliga tjänster (bet. 2017/18:KU37). Utskottet anförde bl.a. att det tidigare hade sett positivt på att det hade införts öppna rekryteringsförfaranden och framhöll att det hade inneburit viktiga förändringar, t.ex. att fler och andra kandidater än vid ett mer slutet förfarande kunde aktualiseras. Därmed ansåg utskottet inte att det fanns skäl till något tillkännagivande till regeringen om öppna och transparenta rekryteringar.

Vid behandlingen av Justitieombudsmännens ämbetsberättelse 2020 anförde utskottet att den grundlagsreglerade skyldighet som de som utför offentliga förvaltningsuppgifter har att vara sakliga och opartiska är en del av grunderna för vårt statsskick (bet. 2020/21:KU11). Utskottet såg mycket allvarligt på brister i detta avseende. Vidare anförde utskottet att myndigheter, kommuner och regioner i sin roll som arbetsgivare har ett ansvar för att anställda får den kompetensutveckling och det stöd i övrigt som kan behövas för att utföra sina arbetsuppgifter på ett alltigenom korrekt sätt. För detta krävs goda kunskaper om de grundläggande principer och regelverk som gäller för

offentlig förvaltning. Utskottet framhöll även värdet av den statliga värdegrunden, som riktar sig till alla som arbetar i staten.

Våren 2023 behandlade utskottet motionsyrkanden om statlig anställning (bet. 2022/23:KU24). Utskottet noterade att det vid tillsättandet av statliga tjänster endast ska fästas avseende vid sakliga grunder, såsom förtjänst och skicklighet. Vidare noterade utskottet att det för statligt anställda finns bestämmelser om bisysslor och jäv. Därmed fann inte utskottet skäl att ta något initiativ.

Senast våren 2024 behandlade utskottet motionsyrkanden om statlig anställning (bet. 2023/24:KU8). Utskottet noterade att det vid tillsättandet av statliga tjänster endast ska fästas avseende vid sakliga grunder, såsom förtjänst och skicklighet. Vidare noterade utskottet att det för statligt anställda finns bestämmelser om bisysslor och jäv. Utskottet noterade också att det finns bestämmelser om att det för vissa statliga tjänster finns krav på svenskt medborgarskap och att regleringen av detta i 12 kap. 6 § regeringsformen hade ändrats 2010 efter att frågan hade övervägts av Grundlagsutredningen. Utskottet fann därmed inte skäl för riksdagen att ta något initiativ med anledning av motionsyrkandena. Utskottet avstyrkte motionsyrkandena.

Utskottets ställningstagande

Utskottet noterar att det vid tillsättandet av statliga tjänster endast ska fästas avseende vid sakliga grunder, såsom förtjänst och skicklighet. Vidare noterar utskottet att det för statligt anställda finns bestämmelser om bisysslor och jäv. Utskottet noterar också att det finns bestämmelser om att det för vissa statliga tjänster finns krav på svenskt medborgarskap och att regleringen av detta i 12 kap. 6 § regeringsformen ändrades 2010 efter att frågan hade övervägts av Grundlagsutredningen. Utskottet finner därmed inte skäl för riksdagen att ta något initiativ med anledning av motionsyrkandena. Utskottet avstyrker motionsyrkandena om statlig anställning.

Korruption

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om korruption.

Jämför reservation 4 (S) och 5 (C).

Motionerna

Teresa Carvalho m.fl. (S) framhåller i kommittémotion 2024/25:3111 yrkande 19 vikten av ett aktivt arbete för att motverka infiltration och korruption. Enligt motionärerna behöver inte minst de rättsvårdande myndigheterna aktivt arbeta med att motverka infiltration och korruption.

I kommittémotion 2024/25:3164 av Ulrika Liljeberg m.fl. (C) yrkande 47 föreslås stöd och vägledning för kommuner och regioner i arbetet mot korruption och infiltration.

I motion 2024/25:445 av Serkan Köse (S) begärs ett tillkännagivande till regeringen om möjligheten att införa skärpta åtgärder för att stärka skyddet mot korruption och oegentligheter inom offentlig förvaltning.

Johnny Svedin (SD) framhåller i motion 2024/25:64 vikten av åtgärder mot korruption, vänskapskorruption och nepotism inom kommunala och regionala verksamheter.

Pågående arbete m.m.

Handlingsplan

Regeringen beslutade i juli 2024 om en handlingsplan mot korruption och otillåten påverkan under perioden 2024–2027. Syftet med den nya handlingsplanen är att möta flera av de utmaningar som finns när det gäller korruption och otillåten påverkan. Följande områden har i svenska och internationella experters analyser av Sverige identifierats som särskilt viktiga i arbetet: effektiva åtgärder mot otillåten påverkan, en ändamålsenlig straffrättslig lagstiftning, en god förvaltningskultur, ökad transparens när det finns risk för intressekonflikter, förbättrade förutsättningar för korruptionsbekämpning i kommunsektorn samt effektiva verktyg för att motverka korruption i samband med offentliga inköp.

Statskontoret

Statskontoret fick i juli 2024 i uppdrag att stödja arbetet mot korruption och otillåten påverkan i offentlig förvaltning (Fi2023/03160, Fi2023/03216, Fi2024/00096 m.fl.). Uppdraget består av tre deluppdrag. Statskontoret ska ta fram stöd för arbetet mot korruption i offentlig förvaltning och sprida information om stöden. Statskontoret ska även tillsammans med övriga deltagande myndigheter utveckla arbetet i forumet för samverkan mot korruption. Statskontoret ska därutöver följa upp utvecklingen av de statliga myndigheternas och kommunsektorns arbete mot korruption och otillåten påverkan. Uppdraget ska slutredovisas senast den 30 september 2027.

Straffrättslig lagstiftning

Regeringen har beslutat att en särskild utredare ska se över den straffrättsliga lagstiftningen om korruption och tjänstefel (dir. 2024:14). Syftet med översynen är att säkerställa att lagstiftningen är effektiv, ändamålsenlig och anpassad till Sveriges internationella åtaganden. Uppdraget ska redovisas senast den 25 juli 2025.

Intern kontroll i kommuner och regioner

Regeringen har nyligen föreslagit nya regler om en tydligare intern kontroll i kommuner och regioner (prop. 2024/25:80). I propositionen anförs att korruption kan förekomma inom alla delar av kommuners och regioners verksamhet, och företrädare som har ledande befattningar i kommuner och regioner bedömer att det nu är vanligare med korruption i något fler sektorer än tidigare. För att kommuner och regioner effektivt ska kunna hantera både nya och redan kända risker bedömer regeringen att det finns ett behov av att förbättra arbetet mot korruption och andra oegentligheter. Propositionen har hänvisats till konstitutionsutskottet, som kommer att bereda den under våren 2025.

Budgetpropositionen

I budgetpropositionen för 2025 anförs att Transparency International tar fram Corruption Perception Index, som är ett sammansatt index som mäter uppfattningar om korruption i den offentliga sektorn (prop. 2024/25:1 utg.omr. 2 s. 44 f.). Ett högt index visar på en låg upplevd korruption. Sveriges index uppvisar en fortsatt fallande trend. År 2023 sjönk Sveriges index jämfört med 2022, och Sverige delade då sjätteplatsen med Schweiz.

Vidare anförs att Statskontoret slutredovisade ett tidigare uppdrag att främja arbetet mot korruption i den offentliga förvaltningen i december 2023. I sin slutrapport gjorde Statskontoret den övergripande bedömningen att de statliga myndigheternas arbete mot korruption går framåt, men att utvecklingen går långsamt. I rapporten jämför Statskontoret myndigheternas arbete mot korruption med den uppföljning från 2021 som utgjorde en delredovisning av uppdraget. Jämförelsen utgår från de utgångspunkter för arbetet mot korruption som redovisades i handlingsplanen mot korruption 2021–2023. I fråga om kontrollmiljö och ansvarsförhållande har över 80 procent av myndigheterna infört tvåpersonersbeslut, behörighetsspärrar eller utbetalningskontroller. Det är däremot mindre vanligt att myndigheter använder sig av it- och informationskontroller eller inbetalningskontroller, även om användningen av it- och informationskontroller ökade mellan 2021 och 2023. Vidare har många myndigheter rutiner för att anmäla bisysslor och jäv. Det är däremot inte lika vanligt att myndigheter använder sig av arbetsrotation eller har rutiner för karantän- eller karensregler under uppsägningstiden vid anställdas övergång till arbete i den privata sektorn.

Tidigare riksdagsbehandling

Våren 2024 avstyrkte utskottet motionsyrkanden om korruption (bet. 2023/24:KU8). Utskottet noterade att det pågick arbete mot korruption inom den statliga förvaltningen. Dessutom hade regeringen gett en särskild utredare i uppdrag att se över den straffrättsliga lagstiftningen om korruption. Företrädare för Socialdemokraterna och Miljöpartiet reserverade sig.

Utskottets ställningstagande

Inledningsvis vill utskottet framhålla betydelsen av att fortlöpande arbeta för att motverka korruption, infiltration och andra oegentligheter. Utskottet noterar att det pågår ett sådant arbete inom den statliga förvaltningen. Bland annat har regeringen tagit fram en ny handlingsplan mot korruption och otillåtet påverkande samt gett en särskild utredare i uppdrag att se över den straffrättsliga lagstiftningen om korruption. Därmed avstyrker utskottet motionsyrkandena.

Skydd av beslutsfattare

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår en motion om skydd av beslutsfattare.

Motionen

I motion 2024/25:1101 av Helena Storckenfeldt (M) föreslås att man ska utreda möjligheten att tillåta myndighetspersoner att skriva under beslut med tjänstgöringsnummer i stället för namn.

Gällande ordning

Förvaltningslagen

Enligt 31 § förvaltningslagen (2017:900) ska det för varje skriftligt beslut finnas en handling som visar

1. dagen för beslutet
2. vad beslutet innehåller
3. vem eller vilka som har fattat beslutet
4. vem eller vilka som har varit föredragande
5. vem eller vilka som har medverkat vid den slutliga handläggningen utan att delta i avgörandet.

Av 33 § första stycket förvaltningslagen framgår att en myndighet som meddelar ett beslut i ett ärende så snart som möjligt ska underrätta den som är part om det fullständiga innehållet i beslutet, om det inte är uppenbart att det inte behövs.

Offentlighets- och sekretesslagen

Enligt 39 kap. 3 § offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) gäller sekretess i personaladministrativ verksamhet för en uppgift om en enskilds personliga förhållanden, om det kan antas att den enskilde eller någon närstående utsätts för våld eller lider annat allvarligt men om uppgiften röjs. Vidare gäller sekretess i personaladministrativ verksamhet för en uppgift om en enskilds

bostadsadress, privata telefonnummer och andra jämförbara uppgifter om personalen, en uppgift i form av en fotografisk bild som utgör underlag för tjänstekort eller för intern presentation av myndighetens personal samt en uppgift om närstående till personalen, om det inte står klart att uppgiften kan röjas utan att den enskilde eller någon närstående lider men.

Pågående arbete

Utredning

Utredningen om åtgärder för att minska offentliganställdas utsatthet lämnade sitt betänkande till regeringen i januari 2024 (SOU 2024:1). Av betänkandet framgår att utredningens sammantagna bedömning var att det inte bör införas en reglering som skapar förutsättningar för att ersätta namn med en mer anonym beteckning, såsom ett identifikationsnummer eller tjänstgöringsnummer, när någonting dokumenteras. En sådan åtgärd skulle, enligt utredningen ha begränsad effekt för de offentliganställda som är mest utsatta. Vidare bedömde utredningen att nackdelarna med en sådan åtgärd är påtagliga. Beslut och andra handlingar skulle inte kunna läsas självständigt. Det försvårar inte bara för den enskilde som berörs av ett beslut utan även kollegor, andra myndigheter och medierna. Det medför vidare en tidsfördröjning när ytterligare åtgärder och handgrepp krävs för att få del av de uppgifter som utelämnats, vilket undergräver skyndsamhetskravet i offentlighetsprincipen. Följden blir försämrad insyn och kontroll samt minskad överskådlighet av myndigheternas verksamhet som i förlängningen kan påverka förtroendet för förvaltningen. Utredningen ansåg därför att åtgärden inte var ändamålsenlig eller proportionerlig för att minska utsattheten bland offentliganställda.

Proposition

Regeringen föreslår i mars 2025 i proposition 2024/25:141 Ett starkare skydd för offentliganställda mot våld, hot och trakasserier m.m. bl.a. att

- det straffrättsliga skyddet för tjänstemän och utövare av vissa samhällsnyttiga funktioner i brottsbalken moderniseras och stärks
- straffskalorna skärps och ett nytt brott om förolämpning mot tjänsteman införs
- det införs ett uttryckligt stöd för att i vissa fall utelämna beslutsfattarens namn i skriftliga underrättelser
- sekretessen i personaladministrativ verksamhet stärks.

I propositionen anföras att frågan om offentliganställdas utsatthet är komplex och spänner över flera områden i samhället. För att minska offentliganställdas utsatthet är det enligt regeringen angeläget att vidta åtgärder inom flera olika områden.

Lagändringarna föreslås träda i kraft den 2 juli 2025.

Tidigare riksdagsbehandling

Våren 2021 avstyrkte utskottet ett motsvarande motionsyrkande (bet. 2020/21:KU22). Utskottet anförde att det i offentlighets- och sekretesslagen finns bestämmelser om sekretess för vissa uppgifter om offentliganställda som syftar till att ge dem skydd mot hot och trakasserier. Utskottet fann inte skäl för riksdagen att ta något initiativ.

Även våren 2022 avstyrkte utskottet ett motsvarande motionsyrkande och hänvisade till sitt tidigare ställningstagande (bet. 2021/22:KU27). Våren 2023 behandlade utskottet också ett motsvarande yrkande (bet. 2022/23:KU24). Utskottet noterade att en särskild utredare skulle överväga olika författningsändringar för att minska offentliganställdas utsatthet för våld, hot och trakasserier. Utredaren fick lämna författningsförslag som innebar minskad exponering av offentliganställdas namn i beslut och andra handlingar som dokumenterar åtgärder samt ett starkare skydd för uppgifter om offentliganställda och deras närstående. Därmed avstyrkte utskottet motionen.

Senast våren 2024 behandlade utskottet en motion om att utreda möjligheten att tillåta myndighetspersoner att skriva under beslut med tjänstgöringsnummer i stället för namn. Utskottet ansåg att beredningen av betänkandet från Utredningen om åtgärder för att minska offentliganställdas utsatthet inte borde föregripas. Utskottet avstyrkte motionen.

Utskottets ställningstagande

Utskottet noterar att frågan om skydd för offentliganställda nyligen har utretts och att regeringen har lämnat en proposition med förslag om att bl.a. ska finnas ett uttryckligt stöd för att i vissa fall utelämna beslutsfattarens namn i skriftliga underrättelser. Därmed finner utskottet inte skäl att ta något initiativ och avstyrker motionen om skydd för beslutsfattare.

Överlämnande av förvaltningsuppgifter

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett motionsyrkande om överlämnade av förvaltningsuppgifter.

Motionen

I motion 2024/25:207 av Josef Fransson (SD) yrkande 1 föreslås ett tillkännagivande till regeringen om att anta en policy om att ideella eller ekonomiska föreningar inte får ha myndighetsuppdrag. Om man ger ideella eller ekonomiska föreningar myndighetsuppdrag minskar möjligheterna till granskning och ansvarsutkrävande, anför motionären.

Gällande ordning

Överlämnande av förvaltningsuppgifter

Enligt 12 kap. 4 § regeringsformen kan förvaltningsuppgifter överlämnas åt kommuner. Förvaltningsuppgifter kan även överlämnas åt andra juridiska personer och enskilda individer. Om uppgiften innefattar myndighetsutövning får den överlämnas endast med stöd av lag.

JO:s tillsyn

I 14 § lagen (2023:499) med instruktion för Riksdagens ombudsmän (JO) anges att under ombudsmännens tillsyn står bl.a. de som har en tjänst eller ett uppdrag som innebär myndighetsutövning, när det gäller den verksamhet som utgör myndighetsutövning.

I förarbetena angavs att det borde förtydligas att JO:s tillsyn över privata utförare omfattar fysiska och juridiska personer såvitt avser den verksamhet som utgör myndighetsutövning (bet. 2022/23:KU32). Utskottet ansåg inte att det fanns skäl att utvidga eller inskränka tillsynsområdet.

Utskottets ställningstagande

Utskottet finner inte skäl att ändra förutsättningarna för att överlämna förvaltningsuppgifter till föreningar och avstyrker motionsyrkandet om detta.

Lokal statlig service

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om lokal statlig service.

Jämför reservation 6 (S, V, C, MP) och det särskilda yttrandet (SD).

Motionerna

I kommittémotion 2024/25:3193 av Ida Karkiainen m.fl. (S) yrkande 13 föreslås en fortsatt etablering av statliga servicekontor. Motionärerna anför att servicekontoren bör fortsätta att utvecklas så att fler verksamheter kan knytas till dem.

Tobias Andersson m.fl. (SD) föreslår i kommittémotion 2024/25:1454 yrkande 6 ett tillkännagivande till regeringen om medborgarservice. Motionärerna anför att denna generellt bör stärkas t.ex. genom ökad samverkan mellan staten och kommunerna som kan inrätta gemensamma servicekontor.

I kommittémotion 2024/25:554 av Birger Lahti m.fl. (V) yrkande 5 föreslås ett tillkännagivande till regeringen om att den bör återkomma med förslag på

hur ytterligare servicepunkter i anslutning till servicekontor ska kunna upprättas.

Elin Söderberg m.fl. (MP) föreslår i kommittémotion 2024/25:3057 att man ska ge tillgång till offentlig service i hela landet (yrkande 16), fortsätta arbetet med att etablera statliga servicecenter (yrkande 27) och säkra likvärdigheten vid statliga servicecenter (yrkande 28).

Gällande ordning

Statens servicecenter ansvarar sedan den 1 juni 2019 för en samlad organisation för lokal statlig service genom statliga servicekontor. Verksamheten består av att Statens servicecenter ger service för andra statliga myndigheters räkning. För närvarande ingår Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan, Migrationsverket, Pensionsmyndigheten och Skatteverket i servicesamverkan.

Verksamheten regleras i lagen (2019:212) om viss gemensam offentlig service, där det av 1 § framgår att statliga myndigheter får ingå serviceavtal om att för varandras räkning lämna upplysningar, vägledning, råd och annan sådan hjälp till enskilda och i övrigt handlägga förvaltningsärenden.

Av 1 a § förordningen (2012:208) med instruktion för Statens servicecenter framgår att Statens servicecenter ska ingå serviceavtal med de myndigheter som regeringen bestämmer om att för dessa myndigheters räkning utföra uppgifter enligt lagen om viss gemensam offentlig service. Myndigheten ska bedriva verksamheten vid servicekontor.

Tidigare granskning

Riksrevisionen granskade 2022 om den lokala statliga serviceorganisationen i Statens servicecenters regi var ändamålsenlig och effektiv för att tillgängliggöra statlig service med hög kvalitet i hela landet (RiR 2022:28). Riksrevisionens övergripande slutsats var att den nya serviceorganisationen inte kunde säkerställa att alla besökare får likvärdig service av hög kvalitet. Granskningen hade identifierat en rad brister och risker som Statens servicecenter och samverkansmyndigheterna bör hantera. För att inte servicen ska försämras bör dessa åtgärdas innan nya myndigheter ansluts till servicekontoren.

Riksrevisionens rekommendationer till regeringen var bl.a. att överlåta åt Statens servicecenter att bestämma var kontor ska vara lokaliserade för att uppnå god tillgänglighet och samtidigt möjliggöra avvägningar mot kvalitet och kostnadseffektivitet.

I sin skrivelse med anledning av Riksrevisionens rapport anförde regeringen att den delvis instämde i Riksrevisionens iakttagelse att modellen där regeringen pekar ut var servicekontor ska etableras innebär utmaningar för Statens servicecenter att bedriva en kostnadseffektiv verksamhet (skr. 2022/23:113). Regeringen såg därför skäl att närmare följa besöks- och

kostnadsutvecklingen i kontorsnätet och vid behov förändra detta för att åstadkomma högre kostnadseffektivitet. Regeringen instämde i Riksrevisionens iakttagelse att det fanns vissa problem i verksamheten som behövde hanteras och beaktas av såväl Statens servicecenter som samverkansmyndigheterna i arbetet med att utveckla servicekontorsverksamheten. Ytterligare anslutning och utveckling av service och tjänster måste därför ske på ett sådant sätt att förutsättningar finns att upprätthålla kvalitet och effektivitet i verksamheten, enligt regeringen.

Konstitutionsutskottet delade i sitt betänkande med anledning av regeringens skrivelse i huvudsak regeringens bedömningar och förslag på åtgärder som redovisas i skrivelsen (bet. 2022/23:KU36). När det gällde etableringen av nya servicekontor framhöll utskottet att det inte enbart är effektivitets- och kostnadsaspekter som bör beaktas när man bestämmer var nya servicekontor ska etableras. Exempelvis kan det finnas skäl att etablera servicekontor på vissa orter som ligger långt ifrån statlig service även om det nya kontoret får färre besökare och därmed högre styckkostnader. Det är därför enligt utskottet viktigt att det görs en politisk bedömning i frågan om etablering av nya servicekontor. Enligt utskottet borde det därför inte helt överlämnas till Statens servicecenter att avgöra dessa frågor.

Pågående arbete

Budgetpropositionen

I budgetpropositionen för 2025 anføres att statlig närvaro och service i hela landet är viktigt för att förenkla för enskilda och öka medborgarnytta (prop. 2024/25:1 utg.omr. 2 s. 68). Vidare anføres att regeringen anser att statsförvaltningen bör effektiviseras och att onödig detaljstyrning bör undvikas. Modellen där regeringen pekar ut var servicekontor ska etableras försvårar för Statens servicecenter att bedriva en kostnadseffektiv verksamhet. Regeringen avser därför att i högre grad ge myndigheten bestämmanderätt över frågan om var servicekontoren ska finnas etablerade. Detta bedöms ge utrymme till ytterligare effektiviseringar och leda till att myndighetens verksamhet kan genomföras till en lägre kostnad. Regeringen har därför föreslagit att Statens servicecenters förvaltningsanslag ska minskas med 50 000 000 kronor för 2025. För 2026 beräknas anslaget minska med 100 000 000 kronor och fr.o.m. 2027 med 150 000 000 kronor.

I budgetpropositionen redogörs för utvecklingen 2023–2024. Det framgår att Statens servicecenter har fortsatt att utveckla den lokala statliga servicen åt medborgare och företag. Vid utgången av 2023 omfattade verksamheten 138 servicekontor (prop. 2024/25:1 utg.omr. 2 s. 52 f.). Under 2023 öppnade Statens servicecenter 8 nya servicekontor i enlighet med ett regeringsuppdrag om att öppna minst 27 nya servicekontor (Fi2022/01181). Arbetet med uppdraget fortsatte under 2024 och vid utgången av året förväntades det finnas 148 servicekontor runtom i landet. Numera tillhandahåller 34 servicekontor på

28 orter service för Migrationsverkets räkning och avsikten är att i nästa steg fördjupa samverkan och skapa förutsättningar för fler tjänster. Regeringen bedömer att den pågående utbyggnaden av antalet servicekontor förbättrar tillgången till statlig service. De steg som tagits mot en långsiktig servicesamverkan mellan Statens servicecenter och Migrationsverket ökar möjligheten att utnyttja statens samlade resurser på ett mer effektivt sätt, samtidigt som enskildas kontakter med statliga myndigheter kan underlättas.

Uppdrag

Regeringen beslutade i november 2024 att ge Statens servicecenter i uppdrag att redovisa hur myndigheten framöver avser att organisera den verksamhet som bedrivs vid dess servicekontor (Fi2024/02222). Bakgrunden till uppdraget är den minskning av myndighetens förvaltningsanslag som beslutats (prop. 2024/25:1 utg.omr. 2, bet. 2024/25:FiU2, rskr. 2024/25:120). Vid genomförandet av uppdraget ska Statens servicecenter planera för att på sikt tillhandahålla statlig service i samtliga s.k. funktionella analysregioner¹.

Statens servicecenter skulle senast den 31 januari 2025 lämna en delredovisning av uppdraget till Regeringskansliet (Finansdepartementet). I den skulle myndigheten redogöra för utgångspunkter och principer för den framtida organiseringen av servicekontorsnätet samt redovisa en preliminär bedömning av vilka konsekvenser den framtida organisationen får på geografisk tillgänglighet för servicekontorens besökare. Delredovisningen har lämnats, se nedan.

Uppdraget ska slutredovisas senast den 1 oktober 2026. I slutredovisningen ska Statens servicecenter bl.a. redogöra för konsekvenserna för tillgängligheten till statlig service i olika typer av geografiska områden (däribland landsbygdsområden och områden där utanförskapet är stort). Myndigheten ska också redovisa hur samverkansmyndigheternas behov och synpunkter i fråga om lokal statlig service har beaktats vid framtagandet av planen, samt hur myndigheten arbetar med samlokalisering med andra statliga myndigheter eller kommunala servicefunktioner.

Regeringen anför också att statlig närvaro och service i hela landet är viktig för att förenkla för enskilda och öka medborgarnyttan samtidigt som kostnadseffektivitet är centralt för att värna en god hushållning med statens medel. Regeringen är därför angelägen om att följa vilka konsekvenser anslagsförändringen får för servicekontorsnätets utformning.

Delredovisning

Statens servicecenter lämnade den 28 januari 2025 en delredovisning av uppdraget till regeringen. I den redovisar myndigheten bl.a. en preliminär bedömning av vilka konsekvenser den framtida organisationen får avseende

¹ En sådan region är en geografisk indelning av Sverige utifrån grupper av kommuner som, med beaktande av bl.a. geografisk sammankoppling, funktionella samband och pendlingsströmmar, på sikt kan antas vara självförsörjande när det gäller arbetstillfällen och arbetskraft.

geografisk tillgänglighet för servicekontorens besökare. En preliminär bedömning av övriga konsekvenser redovisas också översiktligt.

Myndigheten anför i redovisningen att den efter dialog med samverkande myndigheter, dvs. Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan, Migrationsverket, Pensionsmyndigheten och Skatteverket, tagit fram ett antal övergripande principer för den framtida organiseringen av servicekontorsnätet. Principerna ska vägleda myndighetens kommande beslut om förändringar av kontorsnätet, och balanseras på ett ändamålsenligt sätt.

Principerna är:

- Tillgänglighet till service i hela landet
- Tillgänglighet utifrån besöksvolym och behov
- Effektivt resursutnyttjande.

Vidare anför myndigheten att den planerar att genomföra ett antal åtgärder för att anpassa verksamheten till nya budgetramar. Åtgärderna avser effektivisering av kontorsnätet, avveckling av kontor och övriga besparingsåtgärder. När det gäller avveckling av kontor har myndigheten övervägt olika alternativ och bedömer att en avveckling av ca 35 servicekontor är en inriktning som är välavvägd utifrån de principer som tagits fram och de analyser som har genomförts. Innan myndigheten fattar beslut om att avveckla kontor kommer samverkan och samråd med olika aktörer att genomföras. Enligt myndighetens preliminära bedömning kommer under de närmaste åren (2025–2028) antalet servicekontor att minska i alla delar av landet, däribland gles- och landsbygdsområden, storstadsområden och områden där utanförskapet är stort. Det kommer att få konsekvenser för privatpersoner och företag som besöker servicekontoren.

Tidigare riksdagsbehandling

Utskottet behandlade våren 2022 motionsyrkanden om lokal service (bet. 2021/22:KU27). Utskottet anförde följande:

Utskottet noterar att det pågår arbete för att förbättra den lokala servicen. I likhet med regeringen anser utskottet att en fortsatt utveckling av den statliga närvaron och servicen i hela landet är viktig för att upprätthålla legitimitet och förtroende för statsförvaltningen. Ett sätt att öka servicen till medborgarna är ökad samverkan mellan kommuner och Statens servicecenter som kan inrätta samordnade servicekontor och servicepunkter. Utskottet förutsätter att regeringen fortsätter att arbeta för att förbättra tillgängligheten till den statliga servicen i hela landet och utveckla servicekontorsorganisationen. Vidare noterar utskottet att Statens servicecenter har i uppdrag att inrätta minst 28 nya kontor och att förslaget om bl.a. mobila servicekontor och ett utökat serviceutbud från ytterligare myndigheter bereds inom Regeringskansliet. Utskottet avser att följa frågorna. Mot denna bakgrund anser utskottet att det inte finns skäl för riksdagen att ta något initiativ med anledning av motionsyrkandena. Motionsyrkandena avstyrks.

Våren 2023 behandlade utskottet regeringens skrivelse med anledning av Riksrevisionens rapport om de statliga servicekontoren i ny regi (bet. 2022/23:KU36), se ovan under rubriken Tidigare granskning.

Utskottet behandlade våren 2023 även motionsyrkanden om lokal statlig service (bet. 2022/23:KU24). Utskottet anförde följande:

Utskottet noterar att det pågår arbete för att förbättra den lokala servicen. Liksom tidigare anser utskottet att en fortsatt utveckling av den statliga närvaron och servicen i hela landet är viktig för att upprätthålla legitimitet och förtroende för statsförvaltningen. Utskottet förutsätter att regeringen fortsätter att arbeta för att förbättra tillgängligheten till den statliga servicen i hela landet och utveckla servicekontorsorganisationen. Mot denna bakgrund anser utskottet att det inte finns skäl för riksdagen att ta några initiativ med anledning av förslagen i motionerna. Motionsyrkandena avstyrks.

Företrädare för Socialdemokraterna, Centerpartiet och Miljöpartiet reserverade sig.

Utskottets ställningstagande

Utskottet anser att statlig närvaro och tillgång till offentlig service i hela landet är viktigt för att förenkla för enskilda och öka medborgarnytan. Utvecklingen av digitala tjänster inom förvaltningen kan bidra till att ge bättre service till medborgarna. Utskottet förutsätter liksom tidigare att regeringen fortsätter att arbeta för att förbättra tillgängligheten till den offentliga servicen i hela landet.

Utskottet noterar att regeringen har gett Statens servicecenter i uppdrag att redovisa hur myndigheten framöver avser att organisera den verksamhet som bedrivs vid dess servicekontor. Utskottet anser att det arbete som pågår för att utveckla Statens servicecenters verksamhet med servicekontor och göra verksamheten mer kostnadseffektiv inte bör föregripas.

Sammantaget finner inte utskottet skäl att ta något initiativ med anledning av motionsyrkandena. Yrkandena avstyrks.

Myndighetsaktivism och opinionsbildande verksamhet

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om myndighetsaktivism och opinionsbildande verksamhet.

Jämför reservation 7 (SD).

Motionerna

Matheus Enholm m.fl. (SD) begär i kommittémotion 2024/25:1380 yrkande 1 ett tillkännagivande till regeringen om aktivistiska och opinionsdrivande tjänstemän. I yrkande 3 begärs ett tillkännagivande om att motverka

opinionsbildande verksamhet på myndigheterna. Motionärerna anför att offentligt anställda i egenskap av företrädare för myndigheter är skyldiga att handla sakligt och opartiskt. Detta är en förutsättning för att den offentliga förvaltningen och domstolarna över huvud taget ska fungera. Vidare anför motionärerna att myndigheter inte bör bedriva opinionsbildande verksamhet som på ytan kan förefalla ha ett folkbildande eller upplysande syfte men som i själva verket syftar till att sprida en politisk agenda. En åtgärd kan vara ett förbud mot myndighetsaktivism i myndigheternas regleringsbrev.

I motion 2024/25:207 av Josef Fransson (SD) yrkande 3 begärs ett tillkännagivande till regeringen om att offentligfinansierade verksamheter inte ska tillåtas köpa tjänster, certifieringar och liknande av ideella föreningar som helt eller delvis producerar ideologi och propaganda.

Josef Fransson (SD) föreslår i motion 2024/25:211 att regeringen ska ta fram riktlinjer och lagstiftning om sanktioner för att bekämpa myndighetsaktivism.

I motion 2024/25:221 av Josef Fransson (SD) yrkande 1 föreslås att man inför ett regelverk för att förhindra att myndigheter används för partipolitisk opinionsbildning.

Helena Storckenfeldt och Lars Püss (båda M) föreslår i motion 2024/25:1098 yrkande 1 att regeringen ser över myndigheternas regleringsbrev för att de ska ägna sig åt myndighetsutövning och inte politisk opinionsbildning.

I motion 2024/25:2735 av Sten Bergheden (M) föreslås att man förtydligar styrningen av statliga myndigheter, verk och bolag i syfte att motverka att partipolitisk kommunikation och försök till politisk påverkan förmedlas av dessa institutioner.

Gällande ordning

Regeringsformen

Enligt 1 kap. 9 § regeringsformen gäller att domstolar samt förvaltningsmyndigheter och andra som fullgör offentliga förvaltningsuppgifter i sin verksamhet ska beakta allas likhet inför lagen samt vara sakliga och opartiska.

Förvaltningslagen

I 5 § förvaltningslagen (2017:900) anges bl.a. att en myndighet endast får vidta åtgärder som har stöd i rättsordningen. I sin verksamhet ska myndigheten vara saklig och opartisk.

I förarbetena anförts att legalitetsprincipen är av central betydelse inom förvaltningsrätten eftersom kravet på författningsstöd bildar utgångspunkt för myndigheternas verksamhet såväl när det gäller att handlägga ärenden och besluta i dessa som i fråga om annan verksamhet som en myndighet bedriver (prop. 2016/17:180 s. 58 f.). Vidare anförts att Förvaltningsrättsutredningen

med en praxisgenomgång har belyst att det i viss utsträckning förekommer att förvaltningsbeslut som överklagats till allmän förvaltningsdomstol upphävs av domstolen med hänvisning till att det nödvändiga författningsstödet för åtgärden har saknats (se SOU 2010:29 s. 145–146). I propositionen anförts att detta dock inte betyder att myndigheterna har utövat sin offentliga makt helt utan hänsyn till gällande rätt. Normalt får det i stället antas vara fråga om en felaktig tolkning av tillämpliga – och kanske ibland oklara – bestämmelser. I vissa situationer blir gränsen mellan oriktig tillämpning av rättsregler och avsaknaden av författningsstöd också flytande. Utredningens praxisgenomgång ger en klar indikation på att myndigheterna inte alltid i tillräcklig utsträckning tar reda på om att de har stöd i rättsordningen för sina åtgärder. Utvecklingen från en mer klassisk förvaltning mot en förvaltning med ökade inslag av informationsuppgifter och mer kundrelaterade aktiviteter, t.ex. i form av olika digitala självbetjäningstjänster, har också inneburit ökade risker i detta avseende. Det är därför enligt propositionen angeläget att ge en klar signal om att all offentlig verksamhet, oavsett dess karaktär, ytterst måste grundas på skrivna regler i rättsordningen (prop. 1973:90 s. 397). Skiljelinjen mellan privaträttsliga subjekts principiella rätt till ett fritt agerande och myndigheternas skyldighet att fullgöra bestämda uppgifter i det allmännas tjänst bör alltså tydligt markeras.

Den förvaltningspolitiska propositionen

I proposition 2009/10:175 bedömde regeringen att det inte bör vara en uppgift för en myndighet att bedriva opinionsbildning eller företräda särintressen inom sitt verksamhetsområde (s. 38 f.). Informationsverksamheten bör enligt regeringen ligga inom ramen för myndigheternas instruktionsenliga uppgifter eller särskilda regeringsuppdrag. Vidare ansåg regeringen att när myndigheten har informationsuppgifter som ska påverka människors attityder eller beteenden bör informationsinsatserna prövas särskilt noggrant av myndigheten. För att förtydliga och avgränsa myndigheternas informationsuppgifter bedömde regeringen att berörda myndigheters instruktioner borde ses över.

Av propositionen framgår att Förvaltningskommittén hade definierat opinionsbildning som externa informationsaktiviteter riktade mot allmänheten i syfte att aktivt påverka dess kunskaper, attityder och beteenden i en avsedd riktning. Regeringen ansåg inte att det var relevant att använda begreppet opinionsbildning för den sakliga och opartiska information som myndigheterna enligt sina uppdrag ska tillhandahålla och sprida. Regeringen ansåg att myndigheter bör få använda information i sin verksamhetsutövning som ett medel för att påverka kunskaper, attityder och beteenden, under förutsättning att informationen är saklig och opartisk och att insatsen ligger inom ramen för myndighetens uppgifter och inte står i konflikt med någon

annan uppgift eller roll som myndigheten har. Utformningen av informationsinsatser som har som uttalat syfte att påverka attityder och beteenden borde dock enligt regeringen prövas noggrant av myndigheten.

Regeringen ansåg däremot inte att det är en uppgift för en myndighet att bedriva opinionsbildning som innebär att myndigheten tar ställning för den ena eller andra sidan i en partipolitiskt kontroversiell fråga i syfte att påverka riksdagen eller regeringen. I kravet på saklighet och opartiskhet ligger att myndigheten inte ska företräda och bedriva lobbning för särintressen inom sitt verksamhetsområde. Det är däremot enligt propositionen viktigt att myndigheten i den allmänna debatten kan bidra med saklig information som kan förbättra underlaget för politiska ställningstaganden.

Regeringen ansåg att det är av största vikt att myndigheternas information präglas av det som Förvaltningskommittén benämnde god förvaltningssed och som bl.a. innebär att en försiktighetsprincip bör tillämpas vid val av form för opinionsbildande verksamhet. Regeringen bedömde också att myndighetschefernas och de anställdas omdöme är av avgörande betydelse.

Tidigare riksdagsbehandling

Utskottet behandlade motionsyrkanden om opinionsbildande myndigheter våren 2011 (bet. 2010/11:KU23). Utskottet delade regeringens bedömning att det är av största vikt att myndigheternas information präglas av det som Förvaltningskommittén benämnde god förvaltningssed och som bl.a. innebär att en försiktighetsprincip bör iakttas vid valet av form för opinionsbildande verksamhet. Utskottet ansåg att frågor om bl.a. myndigheters verksamhet främst är regeringens uppgift att ta ställning till. Även våren 2013 avstyrkte utskottet motioner om opinionsbildande myndigheter med samma motivering. Våren 2016 avstyrkte utskottet motionsyrkanden om antalet myndigheter och opinionsbildande myndigheter (bet. 2015/16:KU17). Utskottet framhöll återigen att det är av största vikt att myndigheternas information präglas av det som Förvaltningskommittén benämnde god förvaltningssed.

Våren 2018 vidhöll utskottet sitt tidigare ställningstagande och avstyrkte motioner om opinionsbildande verksamhet vid myndigheter (bet. 2017/18:KU37). Utskottet var inte heller berett att ta något initiativ till ett tillkännagivande om ett förbud mot att använda statliga medel för att bedriva opinionsbildande verksamhet gentemot svenska beslutsfattare. Även våren 2019 avstyrkte utskottet motionsyrkanden om myndigheters opinionsbildande verksamhet (bet. 2018/19:KU28). Utskottet ansåg att det är av största vikt att myndigheternas information präglas av det som Förvaltningskommittén benämnde god förvaltningssed och som bl.a. innebär att en försiktighetsprincip bör iakttas vid valet av form för opinionsbildande verksamhet. Utskottet fann inte skäl att ta något initiativ i fråga om opinionsbildande verksamhet vid myndigheter. Inte heller var utskottet berett att ta något initiativ i fråga om ett förbud mot att använda statliga medel för att bedriva

sådan verksamhet. Våren 2021 avstyrktes motsvarande motionsyrkanden efter förenklad beredning (bet. 2020/21:KU22).

Våren 2022 behandlade också utskottet motionsyrkanden om opinionsbildande verksamhet (bet. 2021/22:KU27). Utskottet anförde följande:

Enligt 1 kap. 9 § regeringsformen ska domstolar samt förvaltningsmyndigheter och andra som fullgör offentliga förvaltningsuppgifter i sin verksamhet beakta allas likhet inför lagen samt iakttä saklighet och opartiskhet. Legalitetsprincipen är också central för myndigheternas verksamhet. Den innebär att all offentlig verksamhet, oavsett dess karaktär, ytterst måste grundas på skrivna regler i rättsordningen (prop. 1973:90 s. 397).

Utskottet vill mot bakgrund av detta framhålla att myndigheternas information till allmänheten eller i andra sammanhang alltid måste vara saklig och opartisk. Detta kan innebära att vissa uttryck som vid informationsgivning är önskvärda från kommunikativ synpunkt får träda tillbaka för kravet på en allsidig belysning av en fråga som motsvarar dess komplexitet.

Vidare vill utskottet framhålla att myndigheternas informationsverksamhet måste ligga inom ramen för myndigheternas instruktionsenliga uppgifter eller särskilda regeringsuppdrag.

Utskottet finner inte skäl att ta något initiativ med anledning av förslagen i motionerna. Motionsyrkandena avstyrks.

Våren 2023 vidhöll utskottet sitt tidigare ställningstagande när det gällde liknande motionsyrkanden (bet. 2022/23:KU24). Året därpå avstyrkte utskottet motsvarande motionsyrkanden efter förenklad beredning (bet. 2023/24:KU8).

Utskottets ställningstagande

Utskottet vidhåller sitt tidigare ställningstagande och avstyrker därför motionsyrkandena om myndighetsaktivism och opinionsbildande verksamhet.

Digitalisering

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om digitalisering.

Jämför reservation 8 (S, C) och 9 (SD).

Motionerna

Gunilla Svantorp m.fl. (S) föreslår i kommittémotion 2024/25:3127 yrkande 4 att man ska genomföra Digitaliseringsrättsutredningens förslag om att statliga myndigheter, kommuner och regioner ska vara skyldiga att skicka myndighetspost digitalt till enskilda som har en digital brevlåda.

I kommittémotion 2024/25:1393 av Thomas Morell m.fl. (SD) yrkande 14 begärs ett tillkännagivande till regeringen om att det ska vara en rättighet för medborgare och företag att kunna ta emot myndighetspost elektroniskt. I yrkande 15 begärs ett tillkännagivande om att det ska vara obligatoriskt för statliga myndigheter, regioner och kommuner att erbjuda myndighetspost digitalt.

Niels Paarup-Petersen m.fl. (C) begär i kommittémotion 2024/25:2952 yrkande 8 ett tillkännagivande till regeringen om att offentliga tjänster ska kunna hanteras digitalt.

I motion 2024/25:751 av Magnus Manhammar (S) begärs ett tillkännagivande till regeringen om behovet av ytterligare arbete för att finna vägar att komma i kontakt med samhällsservice även utan digitala verktyg.

Peder Björk och Anna-Belle Strömberg (båda S) föreslår i motion 2024/25:768 yrkande 1 att man utreder AI:s påverkan på mänskliga rättigheter och demokrati.

Susanne Nordström m.fl. (M) föreslår i motion 2024/25:1284 att alla myndigheter ska ta fram en plan för genomförande av AI-stöd i sin verksamhet.

Ulrik Nilsson (M) begär i motion 2024/25:2289 ett tillkännagivande till regeringen om AI och rättssäkerhet. Motionären anför att det bör utarbetas en lagstiftning som säkerställer rättssäkerhet kopplat till den ökande användningen av AI.

I motion 2024/25:1220 av Torsten Elofsson (KD) framhålls vikten av myndighetsservice i icke-digitala kanaler. Motionären anför att den digitalisering som nu sker utelämnar två stora grupper i vårt samhälle, dels många äldre, dels personer med olika former av funktionsnedsättning. En övergång till renodlad digitalisering kan därför ses som diskriminerande då personer i nämnda kategorier riskerar att uteslängas från berättigad service oavsett om det gäller myndigheter eller privata företag.

Gällande ordning

Förvaltningslagen

I 6 § förvaltningslagen (2017:900) anges att en myndighet ska se till att kontakterna med enskilda blir smidiga och enkla. Enligt 7 § ska en myndighet vara tillgänglig för kontakter med enskilda och informera allmänheten om hur och när man kan kontakta myndigheten.

Enligt 28 § förvaltningslagen kan ett beslut fattas av en befattningshavare ensam eller av flera gemensamt eller automatiserat.

I förarbetena anförts att 7 § förvaltningslagen innebär att myndigheterna ska vara tillgängliga för allmänheten i så stor utsträckning som möjligt (prop. 2016/17:180 s. 292). Kravet på tillgänglighet är inte begränsat till enbart vissa former av kontakter som t.ex. besök, telefonsamtal, e-post eller en digital tjänst på myndighetens webbplats. Bestämmelsen ska dock inte tolkas alltför vidsträckt. En myndighet avgör t.ex. själv i vilken utsträckning tillgänglighet

via sociala medier är lämplig och till nytta för myndighetens verksamhet ur ett medborgarperspektiv. Vidare anføres i propositionen att regleringen bör vara neutral i förhållande till den omfattande och kontinuerligt ökande digitala förvaltningen (s. 70). Ett allmänt formulerat krav om tillgänglighet främjar enligt propositionen en snabbare utveckling av god förvaltningssed på området, eftersom man inte låser sig vid de varianter som nu förekommer utan öppnar för nya lösningar när det gäller digitala kommunikationsformer.

När det gäller automatiserat beslutsfattande anføres att det också finns anledning att i lagen tydliggöra att förvaltningsbeslut kan fattas på automatiserad väg (prop. 2016/17:180 s. 179 f.). Regeringen konstaterar att automatisering av beslut under senare år har kommit att bli en allt vanligare företeelse inom delar av den förvaltning som hanterar ett mycket stort antal ärenden årligen, t.ex. i Försäkringskassans verksamhet. Genom att det i lagen slås fast att beslut kan fattas automatiserat tydliggörs att det inte behövs en reglering i en specialförfattning för att en myndighet ska kunna använda denna beslutsform. Regleringen skapar därmed också enligt propositionen bättre förutsättningar för en fortsatt utveckling av den digitala förvaltningen.

Lagen om elektronisk kommunikation m.m.

I lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation finns bestämmelser som syftar till att enskilda och myndigheter ska få tillgång till säkra och effektiva elektroniska kommunikationer och största möjliga utbyte när det gäller urvalet av elektroniska kommunikationstjänster samt deras pris och kvalitet. Syftet ska uppnås främst genom att konkurrensen och den internationella harmoniseringen främjas. Samhällsomfattande tjänster ska dock alltid finnas tillgängliga på likvärdiga villkor för alla i hela landet till överkomliga priser.

Enligt förordningen (2018:20) om stöd för åtgärder som ger tillgång till telefoni och funktionell tillgång till internet ska Post- och telestyrelsen se till att privatpersoner och företag som saknar tillgång till telefoni och funktionell tillgång till internet får stöd för åtgärder som ger sådan tillgång.

AI-förordningen

Den 1 augusti 2024 trädde EU-förordningen om artificiell intelligens (AI-förordningen) i kraft². I förordningen anges krav och skyldigheter för utvecklare och användare i fråga om specifika användningsområden för AI.

I artikel 1 i förordningen anges att syftet med förordningen är att förbättra den inre marknadens funktion och främja användningen av människocentrerad och tillförlitlig AI samtidigt som en hög skyddsnivå säkerställs för hälsa, säkerhet och grundläggande rättigheter som fastställs i EU-stadgan om

²Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1689 av den 13 juni 2024 om harmoniserade regler för artificiell intelligens och om ändring av förordningarna (EG) nr 300/2008, (EU) nr 167/2013, (EU) nr 168/2013, (EU) 2018/858, (EU) 2018/1139 och (EU) 2019/2144 samt direktiven 2014/90/EU, (EU) 2016/797 och (EU) 2020/1828 (förordning om artificiell intelligens).

mänskliga rättigheter, inbegripet demokrati, rättsstatens principer och miljöskydd, mot de skadliga effekterna av AI-system i unionen, och att stödja innovation.

Vidare anges att det i förordningen fastställs

- a) harmoniserade regler för utsläppande på marknaden, ibruktagande och användning av AI-system i unionen
- b) förbud mot vissa AI-användningsområden
- c) särskilda krav för AI-system med hög risk och skyldigheter för operatörer av sådana system
- d) harmoniserade transparensregler för vissa AI-system
- e) harmoniserade regler för utsläppande på marknaden av AI-modeller för allmänna ändamål
- f) regler om marknadsövervakning, marknadskontroll, styrning och kontroll av efterlevnad
- g) åtgärder till stöd för innovation med särskild inriktning på små och medelstora företag, inbegripet uppstartsföretag.

Tidigare granskning

Riksrevisionen har granskat myndigheternas arbete med att säkerställa service av god tillgänglighet och kvalitet till enskilda som inte kan eller vill använda digitala kanaler. Resultatet av granskningen redovisas i rapporten Var god dröj, myndigheterna digitaliserar – service till enskilda som inte kan eller vill vara digitala (RiR 2021:8).

Granskningen visade att myndigheternas nåbarhet per telefon i de flesta fall var god, men att ett antal myndigheter hade orimligt långa och försämrade väntetider i den bemannade telefonkundtjänsten. Det var också en brist att endast ett fåtal av de myndigheter som tar emot fysiska kontorsbesök följer upp väntetider hos kontoren. Myndigheternas anträffbarhet räknat i öppettider var överlag god, men hade försämrats framför allt när det gällde telefonkundtjänst.

Riksrevisionen konstaterade att digitaliseringen av myndigheternas tjänster och service i grunden var en positiv utveckling men att behovet av att få stöd vid sidan av de digitala kanalerna sannolikt kommer att kvarstå under överskådlig tid. Riksrevisionen tog vidare fasta på att alla myndigheter har en skyldighet att vara serviceinriktade och på ett smidigt och enkelt sätt ge den hjälp som krävs för att privatpersoner och företag ska kunna ta till vara sina intressen. Riksrevisionen konstaterade sammanfattningsvis att det ytterst är regeringen som har det övergripande ansvaret för att göra en helhetsbedömning och vid behov ställa tydligare service- och tillgänglighetskrav på berörda myndigheter.

I sin skrivelse med anledning av Riksrevisionens granskning instämde regeringen bl.a. i Riksrevisionens bedömning att det är viktigt att myndigheterna har en likvärdig service och tillgänglighet för enskilda och att det är angeläget att det finns alternativ till digitala kanaler för enskilda som

inte kan eller vill vara digitala (skr. 2021/22:12). Regeringen delade även Riksrevisionens bedömning att det är viktigt att det finns tydliga krav på myndigheterna när det gäller god service och tillgänglighet i såväl digitala som icke-digitala kanaler.

Konstitutionsutskottet såg visserligen positivt på det digitaliseringsarbete som pågår i statsförvaltningen men framhöll samtidigt vikten av att medborgarna erbjuds god service även i icke-digitala kanaler, så att alla enskilda kan ta till vara sina intressen och medborgerliga rättigheter (bet. 2021/22:KU7). Sammantaget ansåg utskottet att det var angeläget att regeringen utvecklar både styrningen och uppföljningen av myndigheterna för att säkerställa att de är tillgängliga och erbjuder fullgoda alternativ till digital service så att också de som inte kan eller vill vara digitala kan ta tillvara sina intressen i kontakter med myndigheter.

Tidigare utredning

Digitaliseringsrättsutredningen överlämnade sitt slutbetänkande till regeringen i mars 2018 (SOU 2018:25). Utredningen bedömde sammanfattningsvis att tiden är mogen för generella men övergripande och teknikneutrala regler om digital kommunikation vid kontakter mellan förvaltningen och enskilda. I betänkandet anfördes att det genom en sådan reglering skapas bättre förutsättningar för en sammanhållen digital förvaltning som finns tillgänglig för privatpersoner och företag utifrån deras behov. Denna typ av reglering skapar också goda grundläggande rättsliga förutsättningar för att åstadkomma infrastrukturlösningar med t.ex. en gemensam plattform för olika myndigheters digitala tjänster. Det ska vara enkelt för den enskilde att komma i kontakt med den digitala förvaltningen, oavsett om det är en eller flera statliga eller kommunala myndigheter som ska hantera den enskildes ärende eller ärenden.

Utredningen föreslog också en ny huvudregel om att förvaltningens kommunikation till enskilda skulle vara digital, om det inte är olämpligt av säkerhetsskäl eller av andra skäl. Enskilda skulle också kunna meddela att de inte önskar ta emot skriftliga underrättelser eller andra handlingar från myndigheten i digital form.

Pågående arbete

Digitaliseringspolitiken

Målet för digitaliseringspolitiken är att Sverige ska vara bäst i världen på att använda digitaliseringens möjligheter (prop. 2011/12:1 utg.omr. 22, bet. 2011/12:TU1, rskr. 2011/12:87). Under detta mål finns följande två delmål:

- Sverige ska ha bredband i världsklass. Alla hushåll och företag bör ha goda möjligheter att använda sig av elektroniska samhällstjänster och service via bredband (prop. 2009/10:193, bet. 2009/10:TU18, rskr. 2009/10:297).

- Elektroniska kommunikationer ska vara effektiva, säkra och robusta samt tillgodose användarnas behov. Elektroniska kommunikationer ska i första hand tillhandahållas genom en väl fungerande marknad, men staten ska ha ett ansvar på områden där allmänna intressen inte enbart kan tillgodoses av marknaden (prop. 2014/15:1 utg.omr. 22, bet. 2014/15:TU1, rskr. 2014/15:86).

I budgetpropositionen för 2025 anføres att den digitala delaktigheten i Sverige fortfarande är hög (prop. 2024/25:1 utg.omr. 22 s. 100 f.). Enligt Eurostat uppgick internetanvändningen 2023 i Sverige till 97,6 procent, vilket kan jämföras med EU-genomsnittet om 91,4 procent. Regeringens utbetalning av bredbandsstöd syftar till att fler i glesbygd ska få tillgång till internet, vilket bidrar till att minska det digitala utanförskapet. En statlig e-legitimation förväntas minska det digitala utanförskapet genom att fler kommer att kunna få tillgång till en e-legitimation. Myndigheten för digital förvaltnings (Digg) uppföljning av statliga myndigheters digitalisering 2022 visar att digitaliseringen har kommit längre hos större myndigheter, och att det finns stora skillnader mellan myndigheter när det gäller den digitala mognaden. Myndighetens uppföljning av e-handeln i den offentliga förvaltningen 2022 visar att hälften av kommunerna och en fjärdedel av de statliga myndigheterna inte hade infört e-handelssystem. Av uppföljningen framgick att användningen var högre i regionerna än i kommunerna. Den uppföljning som gjordes 2023 av statliga myndigheter visade att enbart 45 procent av fakturorna var hänförliga till en digital beställning.

Vidare anføres i budgetpropositionen att Mina ombud är ett system för digital fullmaktshantering för privatpersoner och företag. Systemet lanserades under 2022 och i juni 2024 var 8 parter anslutna och över 30 hade anslutit sig till en testmiljö. Mina ärenden är ett system som gör det möjligt att samla information om ärenden från olika offentliga aktörer och ge en samlad digital återkoppling till privatpersoner och företag. Skatteverket har tagit fram en nationell standard för digital ärendeåterkoppling.

I budgetpropositionen anføres också att fler offentliga aktörer ansluter sig till den digitala tjänsten Mina meddelanden och allt fler privatpersoner väljer att ta emot sin myndighetspost i en digital brevlåda. Den 1 januari 2024 trädde lagen (2023:704) om auktorisationssystem i fråga om tjänster för elektronisk identifiering och för digital post i kraft. Enligt lagen och den tillhörande förordningen ska Digg tillhandahålla auktorisationssystem i fråga om tjänster för elektronisk identifiering och för digital post. Myndigheten får meddela föreskrifter om skyldighet för offentliga aktörer att betala en avgift för användning av tjänster inom auktorisationssystemen.

Vidare anføres att antalet användare och antalet användningar av e-legitimationen Bank-id ökar. En rapport från Internetstiftelsens visar att 93 procent av befolkningen över 18 år använde en e-legitimation under 2023, vilket var en ökning jämfört med föregående år. Användningen av mobilt bank-id ökade från 90 procent 2022 till 92 procent 2023. Ökningen berodde

på att fler äldre använde mobilt bank-id. Antalet användare av Freja e-id AB:s e-legitimation uppgick, enligt bolaget, i januari 2024 till ca 1 miljon.

Utredningen om digital post

Regeringen beslutade i oktober 2020 att tillkalla en särskild utredare med uppgift att utreda möjliga finansieringsmodeller för den samhällsomsfattande posttjänsten. Utredaren skulle också överväga vilken omfattning den samhällsomsfattande posttjänsten borde ha och vilka konkreta tjänster som borde ingå i den (dir. 2020:101). Regeringen beslutade i tilläggsdirektiv i januari 2023 (dir. 2023:7) att utvidga uppdraget och att utredaren bl.a. skulle utreda förutsättningarna för att införa en skyldighet för privatpersoner, enskilda näringsidkare och juridiska personer att ansluta sig till en digital brevlåda för att kunna ta emot säkra elektroniska försändelser från myndigheter, hur ett undantag för privatpersoner som inte har förutsättningar att använda en digital brevlåda kan utformas, om det finns behov av ett motsvarande undantag för vissa näringsidkare och juridiska personer samt förutsättningarna för att införa en skyldighet för statliga myndigheter, kommuner och regioner att skicka säkra elektroniska försändelser till digitala brevlådor.

I juni 2024 överlämnade utredningen betänkandet Digital post (SOU 2024:47). Utredningen föreslår att det införs ett krav på statliga myndigheter, kommuner och regioner att skicka myndighetspost till enskilda med digitala brevlådor. Enligt förslaget ska kravet gälla för myndighetspost från kommunala och statliga förvaltningsmyndigheter samt från domstolar. De utskick som omfattas av kravet är skriftliga beslut, underrättelser eller andra handlingar som genereras i dessa myndigheters förvaltningsverksamhet eller rättskipande verksamhet och som skickas till enskilda.

Betänkandet bereds inom Regeringskansliet.

Statskontoret

I mars 2024 presenterade Statskontoret studien Myndigheterna och AI – En studie om möjligheter och risker med att använda AI i statsförvaltningen.

I studien beskriver Statskontoret hur statliga myndigheter använder AI samt vilken potential och vilka risker som finns med att använda AI i statsförvaltningen.

Studien visar att det finns en stor variation i hur långt de statliga myndigheterna har kommit i användningen av AI. Vissa myndigheter har valt att gå snabbare fram, medan andra är medvetet försiktiga och befinner sig i ett utforskande läge. Det varierar också på vilket sätt myndigheterna använder sig av AI.

Myndigheterna som Statskontoret har varit i kontakt med anser att AI har stora möjligheter att bidra till att öka effektiviteten och rättssäkerheten i deras verksamheter. De ser också möjligheter att förbättra både service och tillgänglighet. Samtidigt finns det flera risker med att använda AI som rör

myndigheternas möjligheter att leva upp till den statliga värdegrunden. Det handlar bl.a. om risken för att myndigheterna agerar rättsosäkert om de data som AI-lösningarna tränas på är snedvridna eller otillräckliga. Ett annat problem är att det är svårt för allmänheten att ha insyn i beslut där AI används som stöd. Det finns också risker kopplade till den personliga integriteten.

Studien visar att myndigheterna generellt sett verkar vara försiktiga med att använda AI inom riskfyllda områden. De flesta AI-satsningar görs inom den interna administrationen och då är riskerna förhållandevis små. Men det finns exempel på mer riskfyllda satsningar, framför allt i de fall då myndigheterna använder AI inom verksamheter som påverkar enskilda.

Statskontoret bedömer att regeringen kan underlätta för myndigheterna genom att fortsätta att fånga upp signaler från myndigheterna om regelverk som behöver ses över och anpassas så att dessa inte står i vägen för att myndigheterna ska kunna använda AI på ett ändamålsenligt sätt. Statskontoret bedömer också att det finns skäl för regeringen att förtydliga styrningen av myndigheternas roll inom området. Hit hör exempelvis att tydliggöra vilken eller vilka myndigheter som bör ansvara för att samordna eventuella gemensamma AI-satsningar i statsförvaltningen.

AI-kommissionen

Regeringen beslutade i december 2023 att tillsätta en kommitté med uppdrag att identifiera behov av och lämna förslag på åtgärder som kan bidra till att stärka utvecklingen och användningen av AI i Sverige på ett hållbart och säkert sätt (dir. 2023:164). Uppdraget skulle slutredovisas senast den 1 juli 2025, men kommittén valde att tidigarelägga redovisningen till den 26 november 2024 då kommittén överlämnade rapporten AI-kommissionens Färdplan för Sverige. Därefter överlämnade utredningen sitt slutbetänkande med samma titel i februari 2025 (SOU 2025:12).

AI-kommissionens bedömning är att Sverige har goda förutsättningar att ta sig an den kommande AI-utvecklingen på ett gott sätt, men att Sverige i nuläget halkar efter andra länder. Det är enligt kommissionen viktigt att åtgärda detta eftersom AI bedöms bli avgörande för Sveriges fortsatta konkurrenskraft, säkerhet, och välbefinnande. Att hamna efter i utvecklingen riskerar att ha stora negativa konsekvenser för Sverige på både kort och lång sikt. För att AI ska kunna utvecklas och genomföras på ett framgångsrikt och säkert sätt krävs en bred uppsättning åtgärder som kompletterar varandra och täcker många olika områden. Enligt AI-kommissionen är de nödvändiga beståndsdelarna i ett väl fungerande svenskt AI-ekosystem följande: elektricitet, telekom, beräkningskraft, data, säkerhet, spetsforskning, tillgång till utländska AI-resurser, AI-kompetens för alla, innovation och riskkapital samt ledarskap. AI-kommissionen har gjort bedömningen att en av de största utmaningarna för det svenska AI-ekosystemet i dag är det politiska ledarskapet, där avsaknad av strategisk planering och samordning saktar ned och hindrar utvecklingen.

AI-kommissionens betänkande bereds inom Regeringskansliet.

Riktlinjer

I juli 2024 fick Myndigheten för digital förvaltning (Digg) och Integritetsskyddsmyndigheten (Imy) i uppdrag av regeringen att ta fram vägledande riktlinjer med syftet att öka användningen av generativ AI inom offentlig sektor.

I januari 2025 lanserade Digg riktlinjerna. Enligt Digg kan en övergripande sammanfattning av riktlinjerna vara följande:

Använd generativ AI för att ta tillvara på potentialen med AI för behov i förvaltningens verksamheter, exempelvis till effektivisering och bättre kvalitet där tekniken möjliggör snabbare och bättre resultat än människan kan producera. Men använd generativ AI med stor medvetenhet om gällande regelverk, risker och det ansvar användningen innebär, i synnerhet när känsliga data hanteras.

Uppdrag till myndigheter

Regeringen har beslutat att ge ett stort antal myndigheter i uppdrag att redogöra för sin användning av AI. Den snabba AI-utvecklingen medför goda möjligheter att förbättra myndigheternas tjänster, men idag saknas en samlad bild av hur användningen av AI ser ut, anför regeringen.

I uppdraget ingår att redogöra för vilka samarbeten som finns med andra myndigheter och vilka utbildningar eller andra kompetenshöjande insatser personalen erbjudits. Myndigheterna ska också redovisa vilka utmaningar som finns kopplade till etik, juridik och säkerhet.

Uppdragen ska ge regeringen en bättre bild av både hur myndigheter använder AI i dagsläget och hur man planerar för användningen i framtiden. Det är en förutsättning för att kunna dra nytta av möjligheterna och samtidigt hantera riskerna med tekniken. Samarbeten mellan myndigheter om utveckling och användning av AI kan enligt regeringen även leda till betydande effektiviseringar.

Myndigheterna ska återrapportera före sommaren 2025.

Post- och telestyrelsen

Regeringen har tidigare lämnat uppdrag till Post- och telestyrelsen (PTS) om att föreslå insatser för att öka den digitala inkluderingen. I regleringsbrevet för 2025 fick PTS ett nytt uppdrag att verka för en ökad digital inkludering och en ökad användning av digitala tjänster.

Den 11 mars 2025 öppnade Ring Digitalidag, en telefontjänst hos PTS. Syftet är att erbjuda praktiskt stöd och vägledning till de som hamnat eller riskerar att hamna i ett digitalt utanförskap.

Genom telefontjänsten går det exempelvis att få stöd med att börja använda e-post, betala räkningar online, boka vård digitalt eller ringa videosamtal. Det

går också att få personlig vägledning om var man kan få praktisk hjälp i närheten av där man bor.

Tidigare riksdagsbehandling

Våren 2021 behandlade utskottet motionsyrkanden om digitalisering (bet. 2020/21:KU22) och anförde då följande:

Utskottet noterar att det pågår arbete för att utnyttja digitaliseringens möjligheter bättre inom förvaltningen. Exempelvis har It-driftsutredningen nyligen lämnat ett delbetänkande och ska slutredovisa sitt uppdrag senast i oktober 2021. I januari 2021 fick Myndigheten för digital förvaltning i uppdrag av regeringen att tillhandahålla ett rättsligt stöd till den offentliga förvaltningen avseende förvaltningsgemensamma digitaliseringsfrågor. Mot den bakgrunden finner inte utskottet skäl att föreslå riksdagen att besluta något tillkännagivande om digitala tjänster inom förvaltningen. Motionsyrkandena avstyrks.

Även våren 2022 avstyrkte utskottet motionsyrkanden om digitalisering (bet. 2021/22:KU27). Utskottet vidhöll sin tidigare bedömning att det med hänsyn till det arbete som pågick inte fanns skäl att ta något initiativ. Våren 2023 avstyrkte utskottet motsvarande motionsyrkanden och anförde att det förutsatte att regeringen skulle fortsätta arbetet med att utnyttja digitaliseringens möjligheter inom förvaltningen (bet. 2022/23:KU24). Företrädare för Sverigedemokraterna och Centerpartiet reserverade sig. Våren 2024 avstyrktes motionsyrkanden om digitalisering efter förenklad beredning (bet 2023/24:KU8),

Utskottets ställningstagande

När det gäller digitalisering och AI noterar utskottet att det vidtagits åtgärder och pågår arbete. Flera myndigheter har fått olika uppdrag och AI-kommissionens slutbetänkande bereds inom Regeringskansliet. Dessutom har EU:s AI-förordning trätt i kraft.

Vidare konstaterar utskottet att internetanvändningen i Sverige är hög. Regeringen har vidtagit åtgärder för att minska det digitala utanförskapet. Bland annat har regeringen gett Post- och telestyrelsen i uppdrag att föreslå insatser för att öka den digitala inkluderingen. Myndigheten har nyligen introducerat en telefontjänst för att ge praktiskt stöd och vägledning till de som hamnat eller riskerar att hamna i ett digitalt utanförskap.

När det gäller frågan om digital post från myndigheter noterar utskottet att betänkandet från Utredningen om digital post bereds inom Regeringskansliet. Utskottet anser att beredningen inte bör föregripas.

Sammantaget finner inte utskottet skäl att ta några initiativ med anledning av vad som föreslås i motionsyrkandena och avstyrker dessa.

Samverkan mellan myndigheter

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om samverkan mellan myndigheter.

Jämför reservation 10 (S, V).

Motionerna

Ida Karkiainen m.fl. (S) framhåller i kommittémotion 2024/25:3193 yrkande 8 att länsstyrelsernas uppdrag att samordna statliga myndigheter i länen måste kompletteras med motsvarande uppdrag för berörda myndigheter. Det krävs för att länsstyrelserna ska kunna fungera som en samordnad kraft i länen.

I motion 2024/25:2056 av Niels Paarup-Petersen (C) yrkande 11 föreslås att man stärker samarbetet mellan statliga och kommunala myndigheter i fråga om tillsyn. I motionen anförs att flera kommuner har infört en samordnad tillsyn hos företag tillsammans med statliga myndigheter.

Gällande ordning

Riksdagen har beslutat att målet för den statliga förvaltningspolitiken ska vara en innovativ och samverkande statsförvaltning som är rättssäker och effektiv och har väl utvecklad kvalitet, service och tillgänglighet och som därigenom bidrar till Sveriges utveckling och ett effektivt EU-arbete (prop. 2009/10:175, bet. 2009/10:FiU38, rskr. 2009/10:315).

Av 8 § förvaltningslagen (2017:900) följer att en myndighet inom sitt verksamhetsområde ska samverka med andra myndigheter.

I förarbetena anges att det är väsentligt att alla myndigheters samlade ansträngningar riktas mot det gemensamma målet att erbjuda samhällsmedborgarna goda levnadsvillkor (prop. 2016/17:180 s. 70 f.). Det förutsätter att en myndighet inte ser sin uppgift som strikt isolerad från vad en annan myndighet sysslar med utan att båda gör vad de kan för att underlätta för varandra. Samverkan mellan myndigheter ska leda till att förvaltningen generellt ska bli så enhetlig och effektiv som möjligt. Bestämmelsen är emellertid också ett led i regleringen av myndigheternas serviceskyldighet gentemot allmänheten och ger i det avseendet författningsstöd för sådan samverkan mellan myndigheter som underlättar enskildas kontakter med dem.

Avsikten är att en handläggande myndighet – i den utsträckning som det är möjligt och lämpligt – själv ska ta den kontakt med andra myndigheter som behövs för att utredningen i ärendet ska bli tillräcklig (se prop. 1985/86:80 s. 23). Formerna för myndigheternas samverkan kan vara av många olika slag och variera med hänsyn till ändamålet. Det kan t.ex. vara fråga om att låna ut arkivhandlingar enligt 7 § arkivförordningen (1991:446) eller svara på en remiss. Det är också vanligt att myndigheter samråder och

lämnar varandra upplysningar eller bistår med särskild sakkunskap genom informella kontakter per telefon eller vid möten.

I 6 § andra stycket myndighetsförordningen (2007:515) anges att en myndighet ska verka för att genom samarbete med myndigheter och andra ta till vara de fördelar som kan vinnas för enskilda samt för staten som helhet.

Av 2 § förordningen (2007:825) med länsstyrelseinstruktion framgår att länsstyrelsen ska verka för att nationella mål får genomslag i länet samtidigt som hänsyn ska tas till regionala förhållanden och förutsättningar. Länsstyrelsen ska utifrån ett statligt helhetsperspektiv arbeta sektorsövergripande och inom myndighetens ansvarsområde samordna olika samhällsintressen och statliga myndigheters insatser.

Enligt 9 § ska en statlig myndighet innan den meddelar ett beslut som är av väsentlig betydelse för ett län samråda med länsstyrelsen. I 10 § anges att länsstyrelsen ska samråda med andra statliga myndigheter i och utanför länet i sådana frågor inom länsstyrelsens verksamhetsområde som påverkar eller har betydelse för den myndighetens verksamhet.

Tidigare riksdagsbehandling

Våren 2021 avstyrkte utskottet motionsyrkanden om samverkan mellan myndigheter (bet. 2020/21:KU22). Utskottet noterade att målet för förvaltningspolitiken bl.a. är en innovativ och samverkande statsförvaltning. Enligt förvaltningslagen ska myndigheterna samverka och att det anges i förarbetena till förvaltningslagen bl.a. att samverkan ska leda till att förvaltningen generellt blir så enhetlig och effektiv som möjligt. Utskottet fann därför inte skäl för riksdagen att ta något initiativ i frågan. Utskottet avstyrkte ett motsvarande motionsyrkande våren 2022 med hänvisning till sin tidigare uppfattning (bet. 2021/22:KU27). Våren 2023 fann utskottet liksom tidigare inte skäl för riksdagen att ta något initiativ i frågan om samverkan mellan myndigheterna och avstyrkte ett motsvarande motionsyrkande (bet. 2023/24:KU24). Efter förenklad beredning avstyrktes ett motsvarande motionsyrkande våren 2024 (bet. 2023/24:KU8).

När utskottet behandlade regeringens skrivelse 2018/19:117 Riksrevisionens rapport om regeringens styrning av länsstyrelserna betonade utskottet att de berörda statliga myndigheterna behöver samarbeta med länsstyrelserna för att dessa ska kunna fullgöra sitt uppdrag som samordnare enligt förordningen med länsstyrelseinstruktion (bet. 2019/20:KU2).

Utskottets ställningstagande

Utskottet finner inte skäl att ta något initiativ med anledning av motionsyrkandena om samverkan mellan myndigheter och avstyrker därför yrkandena.

Rättstillämpning, ärendehantering m.m.

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om rättstillämpning, ärendehantering m.m.

Motionerna

I motion 2024/25:1252 av Jessica Rodén och Louise Thunström (båda S) yrkande 2 föreslås att man utreder behovet av att stärka kompetensen hos handläggare och beslutsfattare inom offentlig förvaltning när det gäller dövfrågor och svenskt teckenspråk. Motionärerna anför att många döva har vittnat om hur bristen på kunskap om dövfrågor och teckenspråk bland handläggare vid t.ex. socialtjänsten, Försäkringskassan, polisen, domstolsväsendet, Arbetsförmedlingen och sjukvården leder till felaktiga beslut och kränkande bemötande.

I motion 2024/25:3208 av Staffan Eklöf (SD) föreslås att tillämpningen av proportionalitetsprincipen preciseras i förvaltningslagen och att myndigheterna alltid ska överväga om det behövs en dialog med den som en åtgärd riktar sig mot.

Marléne Lund Kopparklint och Jennie Wernäng (båda M) föreslår i motion 2024/25:1109 att man överväger att utreda hur myndigheterna kan bli mer medborgar- och företagsvänliga.

I motion 2024/25:1952 av Margareta Cederfelt (M) föreslås att man ser över möjligheterna och förutsättningarna för att korta handläggningstiderna hos statliga myndigheter.

Sten Bergheden (M) föreslår i motion 2024/25:2820 att man överväger att ge myndigheterna i uppdrag att identifiera kostsamma och långa handläggningstider samt ta fram mål och strategier för att förkorta dessa.

I motion 2024/25:579 av Rickard Nordin (C) begärs ett tillkännagivande till regeringen om att myndigheters besked i rättsliga frågor ska vara bindande. Motionären anför att Skatteverket kan göra en ny tolkning av lagstiftningen efter flera år och då gäller inte det besked man fått.

I motion 2024/25:1581 av Magnus Berntsson (KD) föreslås att det införs ett pris för att uppmärksamma och motarbeta byråkrati hos myndigheter. Motionären anför att syftet med ett sådant pris skulle vara att uppmärksamma och belysa de mest absurda och orättfärdiga exemplen på hur byråkratin kan drabba enskilda människor.

Gällande ordning

Förvaltningslagen

Av 5 § förvaltningslagen (2017:900) framgår att en myndighet får ingripa i ett enskilt intresse endast om åtgärden kan antas leda till det avsedda resultatet.

Åtgärden får aldrig vara mer långtgående än vad som behövs och får vidtas endast om det avsedda resultatet står i rimligt förhållande till de olägenheter som kan antas uppstå för den som åtgärden riktas mot.

Enligt 6 § förvaltningslagen ska en myndighet se till att kontakterna med enskilda blir smidiga och enkla. Myndigheten ska ge den enskilde sådan hjälp att han eller hon kan ta till vara sina intressen. Hjälp ska ges i den utsträckning som är lämplig med hänsyn till frågans art, den enskildes behov av hjälp och myndighetens verksamhet. Den ska ges utan onödigt dröjsmål.

I 11 § förvaltningslagen anges att om en myndighet bedömer att avgörandet i ett ärende som har inletts av en enskild part kommer att bli väsentligt försenat, ska myndigheten underrätta parten om detta. I en sådan underrättelse ska myndigheten redovisa anledningen till förseningen. Enligt 12 § får parten skriftligen begära att myndigheten ska avgöra ärendet, om ett ärende som har inletts av en enskild part inte har avgjorts i första instans senast inom sex månader. Myndigheten ska inom fyra veckor från den dag då en sådan begäran kom in antingen avgöra ärendet eller i ett särskilt beslut avslå begäran. Ett beslut att avslå en begäran om att ärendet ska avgöras får överklagas till den domstol eller förvaltningsmyndighet som är behörig att pröva ett överklagande av avgörandet i ärendet.

I 13 § förvaltningslagen anges att en myndighet ska använda tolk och se till att översätta handlingar om det behövs för att den enskilde ska kunna ta till vara sin rätt när myndigheten har kontakt med någon som inte behärskar svenska. En myndighet ska under samma förutsättningar använda tolk och göra innehållet i handlingar tillgängligt när den har kontakt med någon som har en funktionsnedsättning som allvarligt begränsar förmågan att se, höra eller tala.

I 23 § förvaltningslagen anges att en myndighet ska se till att ett ärende blir utrett i den omfattning som dess beskaffenhet kräver. En enskild part som inleder ett ärende ska medverka genom att så långt som möjligt lämna in den utredning som parten vill åberopa till stöd för sin framställning. Om det behövs ska myndigheten genom frågor och påpekanden verka för att parten förtydligar eller kompletterar framställningen.

Ett beslut som kan antas påverka någons situation på ett inte obetydligt sätt ska enligt 32 § innehålla en klargörande motivering, om det inte är uppenbart att det inte behövs. En sådan motivering ska innehålla uppgifter om vilka föreskrifter som har tillämpats och vilka omständigheter som har varit avgörande för myndighetens ställningstagande.

I förarbetena till förvaltningslagen anfördes att ett effektivt och rättssäkert förfarande tillsammans med myndigheternas förmåga att även i övrigt ge god service till enskilda är av avgörande betydelse för allmänhetens tilltro till förvaltningen (prop. 2016/17:180). En modern förvaltning bör därför präglas av ett tydligt medborgarperspektiv med allmänna förfaranderegler som är så pedagogiska och lättillgängliga som möjligt. Sambandet mellan rättssäkerhet och service förutsätter också att förfarandet utformas med högt ställda krav på förvaltningen att lämna snabba, enkla och entydiga besked och att på ett – för

såväl det allmänna som enskilda – kostnadseffektivt sätt hjälpa den enskilde att ta till vara sin rätt.

Vidare anfördes att legalitets-, objektivitets- och proportionalitetsprinciperna ska komma till uttryck i förvaltningslagen. Legalitetsprincipen brukar vanligtvis uppfattas som ett krav på att ingripanden mot enskilda ska ha ett klart författningsstöd. Objektivitetsprincipen kommer till uttryck i såväl Europakonventionen som EU-rätten och är på samma sätt som legalitetsprincipen ett grundläggande kännetecken för en rättsstat. Principens kärna kan beskrivas som en skyldighet att agera sakligt och opartiskt. Proportionalitetsprincipen innebär att en ingripande åtgärd ska vara ägnad att tillgodose det åsyftade ändamålet, vara nödvändig för att uppnå detta ändamål och medföra fördelar som står i rimlig proportion till den skada som åtgärden förorsakar. Det ska alltså finnas en balans mellan mål och medel.

Förhandsbesked

I vissa fall kan en enskild få ett bindande förhandsbesked. Exempelvis kan enligt lagen (1998:189) om förhandsbesked i skattefrågor ett företag eller en privatperson genom att hos Skatterättsnämnden ansöka om förhandsbesked i förväg få ett rättsligt bindande besked om de skatterättsliga konsekvenserna av en transaktion. Möjligheten att få förhandsbesked är tänkt för svårare skattefrågor, dvs. frågor där svaret inte omedelbart kan läsas ut av lagtext eller praxis. Ett annat syfte med förhandsbesked är att det ska komma fram prejudikat på skatteområdet.

Ett annat exempel är 9 kap. 17 och 18 §§ plan- och bygglagen (2010:900). Enligt dessa bestämmelser kan den som avser att vidta en bygglovskrävande åtgärd begära ett bindande förhandsbesked av byggnadsnämnden om huruvida åtgärden kan tillåtas på den avsedda platsen. Syftet med förhandsbesked är att ge den byggande möjlighet att i ett tidigt skede, innan denne har lagt ned kostnader på detaljprojektering, skaffa sig ett bindande besked om huruvida den tilltänkta byggplatsen kan godtas.

Teckenspråk

I budgetpropositionen för 2025 anfördes att enligt Myndigheten för delaktighet kan en majoritet av kommunerna erbjuda ledsagning, tolktjänst, information i alternativ text eller alternativa kontaktvägar till kommunen (prop. 2024/25:1 utg.omr. 9 s. 114). Var fjärde kommun kan även erbjuda andra former av individuella stöd och lösningar. Något som dock bara två femtedelar av kommunerna kan erbjuda är material på teckenspråk. Vidare anger samtliga regioner att de kan erbjuda olika former av individanpassade stöd och lösningar till personer med funktionsnedsättning. Resultatet skiljer sig dock åt beroende på typ av stöd eller lösning. Samtliga regioner kan erbjuda tolktjänst, medan det bara är 13 regioner som svarar att de kan erbjuda material på teckenspråk eller ledsagning. Myndigheter som ingår i strategin för systematisk uppföljning av funktionshinderspolitiken kan i större utsträckning

än övriga myndigheter erbjuda individuella stöd och lösningar. Motsvarande tre femtedelar av samtliga myndigheter kan erbjuda en eller fler individuella stöd och lösningar. Vanligast är tillgång till alternativa kontaktvägar, tolktjänst och information i alternativ text. Myndigheternas arbete med individuella stöd och lösningar skiljer sig dock åt. Vissa myndigheter arbetar med ett riktat stöd och lösningar gentemot individer, medan andra arbetar med mer generella kompetensinsatser.

Tidigare riksdagsbehandling

Handläggningstider

Frågan om handläggningstider och dröjsmål hos myndigheter har behandlats av utskottet vid flera tillfällen, bl.a. i samband med beredningen av regeringens proposition 2016/17:180 En modern och rättssäker förvaltning – ny förvaltningslag. Utskottet konstaterade då att det i förslaget till ny förvaltningslag fanns bestämmelser om särskilda förfaranden när ett ärende som inletts av en enskild part handläggs långsamt (bet. 2017/18:KU2). Därmed fick motionsyrkandena anses vara tillgodosedda.

Våren 2018 avstyrkte utskottet motionsyrkanden om handläggningstiden hos myndigheter (bet. 2017/18:KU37). Utskottet anförde att en ny förvaltningslag skulle träda i kraft den 1 juli 2018 och att det i den finns bestämmelser om särskilda förfaranden när ett ärende som inletts av en enskild part handläggs långsamt. Utskottet fann därför inte skäl att ta något initiativ i frågan. Våren 2019 gjorde utskottet en liknande bedömning (bet. 2018/19:KU28). Efter förenklad beredning avstyrkte utskottet motsvarande motionsyrkanden våren 2021 (bet. 2020/21:KU22).

Även våren 2022 och 2023 avstyrkte utskottet motionsyrkanden om handläggningstider (bet. 2021/22:KU27 och bet. 2022/23:KU24). Utskottet noterade i det förstnämnda betänkandet att den nya förvaltningslagen hade trätt i kraft 2018. I den lagen finns bestämmelser om särskilda förfaranden när ett ärende som inletts av en enskild part handläggs långsamt. Mot denna bakgrund var inte utskottet berett att föreslå något initiativ i frågan.

Rättstillämpning m.m.

Utskottet avstyrkte motionsyrkanden om rättstillämpning våren 2021 (bet. 2020/21:KU22). I sitt ställningstagande anförde utskottet att den offentliga makten enligt regeringsformen utövas under lagarna. Vidare anförde utskottet att det av förvaltningslagen framgår att förvaltningsmyndigheterna ska beakta legalitets-, objektivitets- och proportionalitetsprinciperna. Utskottet fann inte skäl för riksdagen att ta några initiativ i frågan. Våren 2022 och 2023 avstyrkte utskottet motsvarande motionsyrkanden (bet. 2021/22:KU27 och bet. 2022/23:KU24). Utskottet fann liksom tidigare inte skäl att ta några initiativ med anledning av motionsyrkandena. Motsvarande yrkanden avstyrktes av utskottet våren 2024 efter förenklad beredning (bet. 2023/24:KU8).

Utskottets ställningstagande

I förvaltningslagen finns bestämmelser om att legalitets-, objektivitets- och proportionalitetsprinciperna ska beaktas av förvaltningsmyndigheterna. I förvaltningslagen finns även bestämmelser om särskilda förfaranden när ett ärende som inletts av en enskild part handläggs långsamt. Det finns också bestämmelser om att en myndighet ska använda tolk och göra innehållet i handlingar tillgängligt när den har kontakt med någon som har en funktionsnedsättning som allvarligt begränsar förmågan att se, höra eller tala.

Utskottet finner inte skäl att ta något initiativ med anledning av det som föreslås i motionsyrkandena om rättstillämpning, ärendehantering m.m. Yrkandena avstyrks.

Tjänstemannaansvar

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motioner om tjänstemannaansvar.

Motionerna

Sten Bergheden (M) föreslår i motion 2024/25:2731 att man överväger att skyndsamt återinföra tjänstemannaansvaret.

I motion 2024/25:1172 av Larry Söder (KD) föreslås att regeringen skyndsamt ska återkomma med förslag på ett utökat straffrättsligt ansvar för tjänstefel.

Gällande ordning

Enligt 20 kap. 1 § brottsbalken (BrB) ska den som uppsåtligen eller av oaktsamhet vid myndighetsutövning genom handling eller underlåtenhet åsidosätter vad som gäller för uppgiften dömas för tjänstefel till böter eller fängelse i högst två år. Om gärningen med hänsyn till gärningsmannens befogenheter eller uppgiftens samband med myndighetsutövningen i övrigt eller till andra omständigheter är att anse som ringa, ska inte dömas till ansvar.

Frågor om skiljande från tjänsten regleras i lagen (1982:80) om anställningsskydd och lagen (1994:260) om offentlig anställning. I lagen om offentlig anställning finns även bestämmelser om att arbetstagare som uppsåtligen eller av oaktsamhet åsidosätter sina skyldigheter i anställningen, om felet med hänsyn till samtliga omständigheter inte är ringa, får meddelas disciplinpåföljd för tjänsteförseelse (14 §). Disciplinpåföljder är varningar och löneavdrag (15 §). Den som är skäligen misstänkt för att i sin anställning ha begått brott ska enligt 22 § lagen om offentlig anställning anmälas till åtal om misstanken avser bl.a. tjänstefel eller grovt tjänstefel enligt 20 kap. 1 § BrB.

Pågående arbete

I februari 2024 beslutade regeringen att ge en särskild utredare i uppdrag att se över den straffrättsliga lagstiftningen om bl.a. tjänstefel (dir. 2024:14). Utredaren ska bl.a. ta ställning till om det straffrättsliga ansvaret för tjänstefel bör utvidgas och, oavsett ställningstagande i sak, lämna författningsförslag som innebär att tjänstefelsansvaret utvidgas till att omfatta även annat än åtgärder som vidtagits vid myndighetsutövning. Uppdraget ska redovisas senast den 25 juli 2025.

Tidigare riksdagsbehandling

Tillkännagivande

I april 2018 föreslog utskottet att riksdagen skulle besluta om ett tillkännagivande till regeringen om ett modernare och tydligare tjänstemannaansvar genom ett utvidgat straffansvar för tjänstefel (bet. 2017/18:KU37). Riksdagen beslutade i enlighet med utskottets förslag. Av regeringens skrivelse om riksdagens skrivelser till regeringen framgår bl.a. följande (skr. 2024/25:75). Regeringen gav i maj 2020 en särskild utredare i uppdrag att bl.a. överväga och ta ställning till om det straffrättsliga ansvaret för tjänstefel borde utvidgas och vid behov lämna nödvändiga författningsförslag. Utredaren bedömde att straffbestämmelsen om tjänstefel inte bör ändras (SOU 2022:2). Regeringen beslutade den 1 februari 2024 att ge en särskild utredare i uppdrag att se över den straffrättsliga lagstiftningen om korruption och tjänstefel (dir. 2024:14), se ovan.

Behandling i övrigt

Utskottet noterade våren 2023 uttalanden som justitieministern gjort om att regeringen avsåg att utreda frågan om förändringar av tjänstemannaansvaret. Utskottet avstyrkte motionsyrkanden om tjänstemannaansvaret (bet. 2022/23:KU24). Motionsyrkanden om tjänstemannaansvaret avstyrktes också av utskottet våren 2024 efter förenklad beredning (bet. 2023/24:KU8).

Utskottets ställningstagande

Utskottet noterar att regeringen nyligen har gett en särskild utredare i uppdrag att se över den straffrättsliga lagstiftningen om bl.a. tjänstefel. Därmed finner inte utskottet skäl för riksdagen att ta något initiativ med anledning av motionsyrkandena om tjänstemannaansvar. Yrkandena avstyrks.

Språktolkar

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om språktolkar.
Jämför reservation 11 (V).

Motionerna

I partimotion 2024/25:1932 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkande 12 föreslås att regeringen återkommer med förslag som innefattar hela tolkkedjan från utbildning och auktorisering till tillsyn av tolktjänstbolag och beställarkompetens hos offentliga aktörer. Motionärerna anför att man behöver ta ett helhetsgrepp kring strukturen för tolktjänster på talade språk för att garantera att både enskilda och offentliga institutioner och myndigheter får rätt tolkkompetens.

Ann-Sofie Lifvenhage (M) föreslår i motion 2024/25:2754 att en tydlig bortre gräns för rätten till skattefinansierad tolk utreds.

I motion 2024/25:3139 av Josefin Malmqvist (M) föreslås att möjligheten att begränsa rätten till skattefinansierad tolk utreds.

Gällande ordning

I 13 § förvaltningslagen (2017:900) anges att en myndighet ska använda tolk och se till att översätta handlingar om det behövs för att den enskilde ska kunna ta till vara sin rätt när myndigheten har kontakt med någon som inte behärskar svenska.

I förarbetena anges att behovskriteriet ger utrymme för myndigheterna att i vissa fall avstå från tolkning eller översättning (prop. 2016/17:180 s. 299). Ett tänkbart exempel kan enligt regeringen vara ärenden av mindre vikt för den enskilde där kostnaderna för åtgärden framstår som oproportionerliga i förhållande till den enskildes möjligheter att ändå ta till vara sin rätt. Det är alltså ytterst myndigheten som avgör om och i vilken utsträckning det finns ett behov av tolk eller översättning i det enskilda ärendet. Vidare anför behovet av sådana åtgärder många gånger också kan tillgodoses i tillräcklig utsträckning med hjälp av myndighetens egna resurser och utan att det är nödvändigt att använda en extern tolk eller översättare (s. 85).

Pågående arbete

I februari 2025 gav regeringen en särskild utredare i uppdrag att se över vissa tolkfrågor (dir. 2025:16). I direktiven anförts att det huvudsakliga syftet med utredningen är att det integrationspolitiska målet, av vilket det framgår att kunskaper i svenska språket är prioriterade för möjligheterna att integreras i samhället, ska återspeglas i användandet av tolk. Enligt direktiven ska rätten till offentligt finansierad tolk begränsas, med utgångspunkten att den enskilde

i första hand ska betala för tolktjänster, för att öka drivkrafterna att lära sig svenska. Genom detta tydliggörs samhällets förväntningar på den enskilde att lära sig svenska. Översynen omfattar även frågan om förbud för myndigheter att använda barn som tolk.

Utredaren ska bl.a.

- analysera när det är respektive inte är rättsligt möjligt och ändamålsenligt att avgiftsbelägga offentligt finansierad tolk
- analysera vid vilken tidpunkt en tolkavgift bör tas ut
- utifrån analyserna, föreslå hur en avgift för offentligt finansierad tolk ska utformas, inklusive nivån för en sådan avgift
- analysera och föreslå hur ett förbud för myndigheter att använda barn som tolk ska utformas, samt överväga om det finns situationer då det bör vara möjligt att göra undantag från ett sådant förbud
- lämna nödvändiga författningsförslag.

Uppdraget ska redovisas senast den 31 mars 2026.

Tidigare riksdagsbehandling

Liknande motionsyrkanden behandlades av utskottet i samband med beredningen av regeringens proposition 2016/17:180 En modern och rättssäker förvaltning – ny förvaltningslag (bet. 2017/18:KU2). Utskottet uttalade att det är viktigt att personer som inte behärskar svenska får tillgång till tolkning och översättning i den utsträckning som bedöms rimlig vid kontakter med myndigheter och sjukvård. Utskottet förutsatte att myndigheterna tillgodoser behovet av tolkning och översättning på det sätt som bedöms lämpligt i varje situation och noterade att behovskriteriet i den nya förvaltningslagen tar sin utgångspunkt i den enskildes möjligheter att ta till vara sin rätt. Utskottet avstyrkte motionsyrkandena.

Våren 2018 avstyrkte utskottet motsvarande motionsyrkanden och vidhöll sitt tidigare ställningstagande (bet. 2017/18:KU37). Även våren 2019 avstyrkte utskottet liknande motionsyrkanden och anförde att utskottet förutsatte att myndigheterna tillgodoser behovet av tolkning och översättning på det sätt som bedöms lämpligt i varje situation (bet. 2018/19:KU28). Våren 2021 avstyrktes motsvarande motionsyrkanden efter förenklad beredning (bet. 2020/21:KU22). Även våren 2022 och 2023 gjorde utskottet samma bedömning och avstyrkte motsvarande motionsyrkanden (bet. 2021/22:KU27 och bet. 2022/23:KU24). Utskottet avstyrkte våren 2024 liknande yrkanden efter förenklad beredning (bet. 2023/24:KU8).

Utskottets ställningstagande

Utskottet noterar att regeringen nyligen har tillsatt en särskild utredare för att se över vissa tolkfrågor. Utredaren ska analysera bl.a. när det är respektive inte

är rättsligt möjligt och ändamålsenligt att avgiftsbelägga offentligt finansierad tolk och vid vilken tidpunkt en tolkavgift bör tas ut.

Därmed finner inte utskottet skäl att ta något initiativ med anledning av motionsyrkandena. Utskottet avstyrker motionsyrkandena om språktolkar.

Myndighetsinformation till ungdomar

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett motionsyrkande om myndighetsinformation till ungdomar.

Motionen

I motion 2024/25:365 av Alexandra Völker och Azadeh Rojhan (båda S) yrkande 3 framhålls vikten av att myndigheter arbetar med att skapa tillit bland ungdomar. I motionen anförts att myndigheterna behöver nå ut till skolelever för att öka tilliten. Myndigheterna bör också informera om sitt arbete och sin roll i samhället.

Gällande ordning och pågående arbete

Målet för alla statliga beslut och insatser som berör ungdomar mellan 13 och 25 år är att alla ungdomar ska ha goda levnadsvillkor, makt att forma sina liv och inflytande över samhällsutvecklingen (prop. 2013/14:191, bet. 2013/14:KrU9, rskr. 2013/14:354).

I budgetpropositionen för 2025 anförts att andelen unga i åldern 16–25 år som är medlemmar i en förening minskade från 69 procent 2007 till 56 procent 2021 (prop. 2024/25:1 utg.omr. 17 s. 147 f.). Det finns inte någon statistiskt säkerställd skillnad mellan könen. År 2021 var andelen som var medlem i en förening större bland inrikes födda unga än bland utrikes födda unga. Ungefär sex av tio unga är medlemmar i en förening och en av tio är medlem i en förening som är uttalat samhällsorienterad. Dessutom uppger varannan ung att han eller hon arbetar ideellt i någon form. Intresse och tid är grundläggande faktorer för att unga ska vilja och kunna engagera sig. Ungas levnadsvillkor påverkar också förutsättningar för engagemang. En aktiv och engagerad omgivning är en viktig främjande faktor, medan brist på kunskap, kontaktnät och tillgänglighet skapar sämre förutsättningar. Förutsättningarna varierar även utifrån var i landet unga bor. För att stärka och uppmuntra ungas engagemang i civilsamhället har en utredare även haft i uppdrag att utreda offentligt erkännande av ungas insatser i civilsamhället. Den 9 augusti 2024 överlämnade utredaren departementspromemorian Underlätta, utbilda, uppskatta – så erkänns ungas ideella engagemang (Ds 2024:15).

Vidare anförts i budgetpropositionen att regeringen inom ungdomspolitikens prioriterar att ungas sociala inkludering och etablering på arbetsmarknaden ska

öka, att alla unga ska ha en meningsfull fritid, att alla unga ska vara delaktiga i samhällsbygget samt att den psykiska hälsan bland unga ska förbättras. Social inkludering och etablering på arbetsmarknaden är en förutsättning för att unga ska ha goda levnadsvillkor och makt att forma sina liv, särskilt för de grupper av unga som riskerar långvarigt utanförskap. Även ungas psykiska hälsa, inklusive motverkandet av ensamhet, är en prioritering i arbetet för goda levnads- och uppväxtvillkor för alla ungdomar. Ungas inflytande och delaktighet är också en central del av ungdomspolitik. I en levande demokrati är det viktigt att alla unga har de kunskaper, verktyg och förmågor som krävs för att aktivt kunna föra sin talan och delta i demokratiska processer. Det civila samhället har här en viktig roll i att skapa förutsättningar för unga att organisera sig och bidra till samhällsbygget. Regeringen avser att fortsätta att verka för att civilsamhället har goda, långsiktiga och stabila förutsättningar i alla delar av landet. Regeringen kommer att fortsätta arbetet med att säkerställa att statsbidrag som lämnas till det civila samhället har enhetliga och rättssäkra villkor. Regeringen inför därför det nya demokrativillkoret i aktuella förordningar som rör civilsamhällets organisationer. Det bidrar till att öka både bidragsgivningens och civilsamhällets legitimitet.

Tidigare riksdagsbehandling

Våren 2024 fann inte utskottet skäl för riksdagen att ta något initiativ med anledning av ett motionsyrkande om myndighetsinformation till ungdomar och avstyrkte det (bet. 2023/24:KU8).

Utskottets ställningstagande

Utskottet vidhåller sin tidigare bedömning och avstyrker motionsyrkandet om myndighetsinformation till ungdomar.

Resetjänster

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett motionsyrkande om resetjänster.
Jämför reservation 12 (MP).

Motionen

I kommittémotion 2024/25:800 av Katarina Luhr m.fl. (MP) yrkande 2 föreslås att alla svenska offentliga myndigheter med en upphandlad resetjänst ska ha som krav att resebyrån ska kunna boka internationella tågresor, även sov- eller liggvagn.

Gällande ordning

Lagen om offentlig upphandling

I 4 kap. 3 § lagen om offentlig upphandling (2016:1145) anges att en upphandlande myndighet bör beakta miljöhänsyn samt sociala och arbetsrättsliga hänsyn vid offentlig upphandling om upphandlingens art motiverar detta.

Regeringens klimathandlingsplan

Regeringens presenterade i december 2023 sin klimathandlingsplan (skr. 2023/24:59). I skrivelsen anføres att klimatomställningen är vår tids stora globala strukturuomvandling och att det behövs ett tydligt ledarskap för att möjliggöra en snabb och effektiv omställning i hela landet till rimliga kostnader för samhället med bibehållet välstånd. Det offentliga har enligt skrivelsen en viktig roll att skapa förutsättningar för omställningen samt att stimulera, möjliggöra och undanröja hinder för företag, privatpersoner och civilsamhälle att ställa om till fossilfrihet. Regeringen anför att det är centralt att säkerställa att strukturuomvandlingen håller tempo och kan ske utan stora sociala och ekonomiska slitningar och att styrningen av myndigheterna är en viktig del i arbetet med att förverkliga en långsiktigt hållbar klimatpolitik. Samtidigt understryker regeringen att styrningen av statsförvaltningen ska vara strategisk och verksamhetsanpassad. Regeringen anser att styrningen av relevanta myndigheter bör ses över för att möjliggöra en mer långsiktig styrning med utgångspunkt i klimatlagen (2017:720).

Vidare anför regeringen att staten, för att vara trovärdig i arbetet mot nettonollutsläpp 2045, behöver föregå med gott exempel. Den statliga verksamheten ska vara långsiktigt hållbar och samtidigt stimulera klimatomställningen och en hållbar utveckling. En betydande del av konsumtionens miljöpåverkan sker genom offentlig konsumtion. Regeringen bedömer i skrivelsen att den offentliga sektorn bör efterfråga klimatsmarta produkter och tjänster samt bidra till att det utvecklas nya gröna teknologier om upphandlingens art motiverar detta. Regeringen avser att undersöka möjligheten att samordna kravställningen i de offentliga upphandlingarna inom olika sektorer. Offentlig upphandling omsätter nästan 900 miljarder kronor per år. Dessa medel kan enligt regeringen användas effektivare. Det finns potential att ge medborgarna bästa möjliga vara eller tjänst för pengarna samtidigt som inköpen bidrar till att uppnå klimatmålen. Genom en tydlig, enhetlig och långsiktig offentlig efterfrågan ges näringslivet bättre förutsättningar att lämna anbud i upphandlingar med existerande klimatsmarta produkter och tjänster men också att våga investera i utveckling av fossilfria lösningar och gröna innovationer.

Utskottets ställningstagande

Utskottet noterar att en upphandlande myndighet vid upphandling bl.a. ska beakta miljöaspekter. Vidare noterar utskottet att regeringen har tagit fram en klimathandlingsplan. Enligt planen bör den offentliga sektorn efterfråga klimatsmarta produkter och tjänster. Utskottet finner inte skäl att ta något initiativ med anledning av motionsyrkandet om resetjänster. Utskottet avstyrker motionsyrkandet.

Myndigheternas språk

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om myndigheternas språk.
Jämför reservation 13 (SD).

Motionerna

I kommittémotion 2024/25:1345 av Runar Filper m.fl. (SD) yrkande 3 föreslås att offentlig förvaltning ska prioritera ett adekvat och rikt språk framför enkelhet.

I motion 2024/25:2998 av Markus Wiechel (SD) föreslås att myndigheterna ska använda ukrainsk stavning på Ukrainas huvudstad.

Anne-Li Sjölund och Ulrika Heie (båda C) föreslår i motion 2024/25:1890 att regelverket för krav på lättläst text förtydligas (yrkande 1) och att det införs ett tydligare och starkare regelverk för lättläst text i offentlig verksamhet (yrkande 2).

Gällande ordning m.m.

Enligt 11 § språklagen (2009:600) ska språket i offentlig verksamhet vara vårdat, enkelt och begripligt.

I förarbetena anfördes att det är en självklar utgångspunkt för den offentliga verksamheten att språket som används ska kunna förstås av dem som berörs av åtgärder som vidtas eller beslut som fattas av domstolar, förvaltningsmyndigheter och andra företrädare för offentlig verksamhet (prop 2008/09:153 s 48). Bestämmelsen tar sikte på kommunikation mellan en myndighet eller annan företrädare för offentlig verksamhet och den enskilda medborgaren inom ramarna för den offentliga verksamheten. Klarspråk är särskilt angeläget i domar, beslut och andra handlingar som härrör från domstolar och förvaltningsmyndigheter och som rör enskilda individer. Klarspråkskravet omfattar inte bara det skrivna språket utan också det talade. Vad som då närmast avses är språket vid förhandlingar eller annan muntlig handläggning i domstolar och förvaltningsmyndigheter.

Enligt 1 § förordningen (2010:769) med instruktion för Myndigheten för tillgängliga medier ska myndigheten arbeta för att alla ska ha tillgång till

litteratur, nyheter och samhällsinformation utifrån vars och ens förutsättningar oavsett läsförmåga eller funktionsnedsättning.

I Myndigheternas skrivregler, som ges ut av Språkrådet, anförs att för nationsnamn, invånarbeteckningar, nationalitetsadjektiv och landskoder bör man följa rekommendationerna i Utrikes namnbok eller Publikationshandboken som är EU-institutionernas gemensamma skrivregler. I den sistnämnda finns även namn på territorier, regioner och huvudstäder. Vidare anförs att Nationalencyklopedin eller en modern atlas kan ge god vägledning till hur geografiska namn skrivs. Om det finns en etablerad svensk form av namn på städer, delstater eller liknande, bör den svenska formen användas: Borgå, Helsingfors, Kalifornien, Köpenhamn osv. I övrigt skrivs ortnamn enligt källspråket.

I publikationshandboken benämns Ukrainas huvudstad Kiev på svenska.

I Nationalencyklopedin anförs att det i Ukraina finns ett officiellt språk, nämligen ukrainska. Ryska har dock en stark ställning, särskilt i östra delen av landet. Före Sovjetunionens upplösning 1991 var den dominerande principen att använda de ryska formerna på både personnamn och geografiska namn. Ukrainas huvudstad heter Київ (transkriberas Kyjiv) på ukrainska och Киев (Kijev) på ryska. Vidare anförs att stadens namn av tradition skrivs Kiev på svenska, vilket också är den engelska transkriptionen av det ryska namnet. Det anförs också att namnformen Kiev är att betrakta som en svensk exonym jämförbar med Köpenhamn för danska København och Lissabon för portugisiska Lisboa. Det utesluter enligt Nationalencyklopedin inte att Kyjiv med tiden kommer att bli den rekommenderade och dominerande namnformen på svenska.

Tidigare riksdagsbehandling

Konstitutionsutskottet har tidigare behandlat motionsyrkanden om lättläst information på myndigheters webbplatser (se bl.a. bet. 2009/10:KU29, bet. 2010/11:KU23 och bet. 2015/16:KU17). Våren 2016 ansåg utskottet att det saknades skäl att tillstyrka yrkandena med hänvisning till de krav som redan ställs på offentlig verksamhet och statliga myndigheter i språklagen (bet. 2015/16:KU17). Våren 2021 ansåg utskottet liksom tidigare att det saknades skäl att tillstyrka motionsyrkanden om lättläst svenska mot bakgrund av de krav som redan i dag ställs på offentlig verksamhet samt det arbete Myndigheten för tillgängliga medier utför (bet. 2020/21:KU22). Våren 2022 vidhöll utskottet sin tidigare uppfattning och avstyrkte en motion om lättläst svenska (bet. 2021/22:KU27). Våren 2023 fann utskottet mot bakgrund av de krav som redan i dag ställs på språket i offentlig verksamhet och det arbete som Myndigheten för tillgängliga medier utför inte skäl att tillstyrka motionsyrkanden om lättläst svenska (bet. 2022/23:KU24). Även våren 2024 avstyrkes motsvarande yrkanden efter förenklad beredning (bet. 2023/24:KU8).

Våren 2024 avstyrkte utskottet ett motionsyrkande om stavnngen av Ukrainas huvudstad och ansåg inte att riksdagen borde ta något initiativ i frågan om hur namn på städer ska stavas (bet. 2023/24:KU8).

Utskottets ställningstagande

Mot bakgrund av de krav som ställs på offentlig verksamhet och statliga myndigheter i språklagen och det arbete som Myndigheten för tillgängliga medier utför finner utskottet inte skäl att ta något initiativ med anledning av motionsyrkandena om myndigheters språk. Utskottet avstyrker yrkandena.

En översyn av länsstyrelsernas verksamhet m.m.

Utskottets förslag i korthet Riksdagen avslår motionsyrkanden om en översyn av länsstyrelsernas verksamhet, m.m.

Motionerna

I motion 2024/25:692 av Eric Palmqvist (SD) föreslås att man inrättar rum vid länsstyrelserna som riksdagsledamöter ska få möjlighet att boka vid arbete i den egna valkretsen.

Sten Bergheden (M) föreslår i motion 2024/25:2732 en översyn av länsstyrelsernas verksamhet. Ett sådant arbete borde vara att se över länsstyrelsernas arbete och ansvarsområde och även se över om det är möjligt att eventuellt avveckla länsstyrelserna på sikt.

Gällande ordning

I förordningen (2017:868) med länsstyrelseinstruktion anges att det i varje län finns en länsstyrelse som ansvarar för den statliga förvaltningen i länet, i den utsträckning inte någon annan myndighet har ansvaret för särskilda förvaltningsuppgifter. Länsstyrelsen ska verka för att nationella mål får genomslag i länet samtidigt som hänsyn ska tas till regionala förhållanden och förutsättningar. Länsstyrelsen ska utifrån ett statligt helhetsperspektiv arbeta sektorsövergripande och inom sitt ansvarsområde samordna olika samhällsintressen och statliga myndigheters insatser.

Tidigare riksdagsbehandling

Våren 2023 avstyrkte utskottet en motion om att göra en översyn av länsstyrelsernas verksamhet (bet. 2022/23:24). Utskottet noterade att regeringen i mars 2023 hade beslutat att ge Statskontoret i uppdrag att utreda ändrad ansvarsfördelning för viss länsstyrelseverksamhet och fann inte skäl

för riksdagen att ta något initiativ i frågan. Ett likadant yrkande avstyrktes av utskottet våren 2024 efter förenklad beredning (bet. 2023/24:KU8).

Utskottets ställningstagande

Utskottet finner inte skäl för riksdagen att ta något initiativ med anledning av motionsyrkandena om en översyn av länsstyrelsernas verksamhet, m.m. och avstyrker därför yrkandena.

Egendomsskydd

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår en motion om egendomsskydd.

Motionen

I motion 2024/25:2032 av Mats Green (M) föreslås att man ser över möjligheterna att stärka den försvagade svenska äganderätten genom skarpare direktiv om myndigheternas hänsynstagande till egendomsskyddet i regleringsbreven.

Gällande ordning

I 2 kap. 15 § regeringsformen anges att vars och ens egendom är tryggad genom att ingen kan tvingas avstå sin egendom till det allmänna eller till någon enskild genom expropriation eller något annat sådant förfogande eller tåla att det allmänna inskränker användningen av mark eller byggnad utom när det krävs för att tillgodose angelägna allmänna intressen. Den som genom expropriation eller något annat sådant förfogande tvingas avstå sin egendom ska vara tillförsäkrad full ersättning för förlusten. Ersättning ska också vara tillförsäkrad den för vilken det allmänna inskränker användningen av mark eller en byggnad på ett sådant sätt att pågående markanvändning inom berörd del av fastigheten avsevärt försvåras eller att skada uppkommer som är betydande i förhållande till värdet på denna del av fastigheten. Ersättningen ska bestämmas enligt grunder som anges i lag. Vid inskränkningar i användningen av mark eller en byggnad av hälsoskydds-, miljöskydds- eller säkerhetsskäl gäller dock vad som följer av lag i fråga om rätt till ersättning. Alla ska ha tillgång till naturen enligt allemansrätten oberoende av vad som föreskrivits ovan.

I samband med att Europakonventionen inkorporerades i svensk rätt 1995 fick bestämmelsen en ny lydelse. Den proportionalitetsprincip som kommer till uttryck i bestämmelsen knyter an till artikel 1 i det första tilläggsprotokollet till konventionen som reglerar skyddet för egendom. I den proposition som låg

till grund för inkorporeringen underströks att en proportionalitetsprincip har vunnit hävd i svensk rätt (prop. 1993/94:117 s. 39 f.).

Lydelsen av bestämmelsen ändrades 2010. I första stycket ersattes ordet ”medborgare” med ”vars och ens” för att tydliggöra att fri- och rättighetsskyddet gäller lika för svenska medborgare och andra som vistas här (prop. 2009/10:80 s. 253). Någon saklig ändring var enligt propositionen inte avsedd. I andra stycket första meningen fördes samtidigt in ”full” före ersättning för att tydliggöra huvudprincipen om full ersättning vid expropriativa ingrepp. I tredje stycket, som inte har någon tidigare motsvarighet, togs det in en bestämmelse som innebär att rätten till ersättning vid inskränkningar i användningen av mark eller en byggnad av hälsoskydds-, miljöskydds- eller säkerhetsskäl ska regleras i lag. Utskottet tillstyrkte att huvudprincipen om full ersättning vid expropriation och annat sådant förfogande tydliggjordes genom att ordet ”full” lades till i grundlagsbestämmelsen om egendomsskyddet samt att det infördes ett tillägg i bestämmelsen som innebär att det när det gäller rådighetsinskränkningar av hälsoskydds-, miljöskydds- eller säkerhetsskäl dock ska gälla vad som i fråga om rätt till ersättning följer av lag (bet. 2019/10:KU19 s. 47).

Regleringsbrev

Regeringen styr sina myndigheter bl.a. genom regleringsbrev. Genom regleringsbreven kan regeringen precisera sin styrning i form av mål och särskilda uppdrag för myndigheterna. Vid utfärdandet av regleringsbrev måste regeringen förvissa sig om att det är möjligt för myndigheten i fråga att uppnå de mål och uppdrag som anges i ett regleringsbrev och samtidigt följa gällande rätt (bet. 2017/18:KU20 s. 239).

Tidigare riksdagsbehandling

Våren 2022 behandlade utskottet ett likadant motionsyrkande (bet. 2021/22:KU27). Utskottet anförde att myndigheter i sin verksamhet ska ta hänsyn till egendomsskyddet i regleringsformen. Utskottet ansåg att det var regeringens ansvar att se till att myndigheterna har den kompetens som krävs för att göra t.ex. en riktig rättstillämpning. Mot den bakgrunden fann inte utskottet skäl att ta något initiativ med anledning av motionen som därför avstyrktes. Våren 2023 vidhöll utskottet sitt tidigare ställningstagande och avstyrkte en motsvarande motion. Därefter avstyrkte utskottet våren 2024 en likadan motion efter förenklad beredning (bet. 2023/24:KU8).

Utskottets ställningstagande

Utskottet vidhåller sitt tidigare ställningstagande och avstyrker motionen om egendomsskydd.

Regeringskansliets organisation

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår en motion om Regeringskansliets organisation.

Motionen

I motion 2024/25:2928 av Sten Bergheden (M) föreslås att man överväger att flytta ansvaret för Tullverket från Finansdepartementet till Justitiedepartementet.

Tidigare riksdagsbehandling

Utskottet har flera gånger tidigare behandlat motioner om Regeringskansliets organisation och frågor som hänger samman med denna. Hösten 2021 framhöll utskottet liksom tidigare att riksdagen inte har till uppgift att fatta beslut i frågor som rör Regeringskansliets organisation eller departementens ansvarsområden (bet. 2021/22:KU1). Våren 2023 vidhöll utskottet sitt tidigare ställningstagande och avstyrkte ett motsvarande motionsyrkande. (bet. 2022/23:KU24). Efter förenklad beredning avstyrktes ett motsvarande motionsyrkande våren 2024 (bet. 2023/24:KU8).

Utskottets ställningstagande

Utskottet vidhåller sitt tidigare ställningstagande och avstyrker motionen om Regeringskansliets organisation.

Reservationer

1. Främjande av demokrati, punkt 1 (C)

av Malin Björk (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2024/25:3159 av Malin Björk m.fl. (C) yrkande 10 och

avslår motion

2024/25:1774 av Mats Berglund m.fl. (MP) yrkande 40.

Ställningstagande

En livskraftig och stark demokrati förutsätter allmänhetens delaktighet på många olika sätt och i många olika former. Med detta som utgångspunkt måste alla ha faktiska möjligheter att ta del av och själva delta i de demokratiska processerna. Regeringen bör därför verka för en ökad demokratisk delaktighet. Det handlar om allt från möjlighet att delta i val till att kunna ta del av offentliga handlingar. Människor med olika typer av funktionsnedsättningar, men även såväl yngres som äldres specifika möjligheter och utmaningar när det gäller delaktighet, och den digitala utvecklingens potential för att öka delaktigheten måste ständigt utvärderas och följas upp med anpassade lösningar. Regeringen bör framför allt tillse att myndigheternas arbete för att öka möjligheten till demokratisk delaktighet för personer med funktionsnedsättning stärks.

Regeringen bör också verka för att Valmyndigheten och andra berörda organisationer säkerställer att alla vallokaler är anpassade för att säkerställa valhemligheten för personer med funktionsnedsättning. Vidare bör regeringen verka för att myndigheterna utvecklar sitt arbete med att inför val erbjuda information på lättläst svenska och lättillgänglig information för personer med nedsatt syn och hörsel. Alla lokaler där demokratin utövas, exempelvis för nämndsammanträden, ska också vara fullt tillgängliga.

2. Främjande av demokrati, punkt 1 (MP)

av Jan Riise (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2024/25:1774 av Mats Berglund m.fl. (MP) yrkande 40 och
avslår motion

2024/25:3159 av Malin Björk m.fl. (C) yrkande 10.

Ställningstagande

Kommittén Demokratin 100 år föreslog att länsstyrelserna skulle ges ett långsiktigt demokratifrämjande uppdrag. Länsstyrelsernas arbete i samband med att Sveriges demokrati fyllde 100 år bidrog till ökat engagemang för demokratin. För kommittén var samarbetet med länsstyrelserna särskilt viktigt för att nå ut lokalt runt om i landet. Genom ett långsiktigt demokratifrämjande uppdrag skulle regeringens demokratipolitik kunna föras ut i hela landet och frågor som rör medborgarnas kunskap om och delaktighet i demokratin ges större utrymme. I uppdraget skulle även ingå att länsstyrelserna förser regeringen med lokala och regionala analyser på demokratiområdet. Jag vill därför att regeringen ger länsstyrelserna ett demokratifrämjande uppdrag.

3. Statlig anställning, punkt 2 (S, V)

av Ida Karkiainen (S), Hans Ekström (S), Mirja Räihä (S), Per-Arne Håkansson (S), Amalia Rud Stenlöf (S) och Jessica Wetterling (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2024/25:923 av Tomas Eneroth (S) och
avslår motionerna

2024/25:41 av Nima Gholam Ali Pour (SD) yrkande 1 och
2024/25:2031 av Mats Green (M).

Ställningstagande

Regeringen har gett Sida i uppdrag att utreda den s.k. SPO-modellen (strategiska partnerorganisationer) och bl.a. föreslagit att myndigheten själv ska ta över en stor del av de arbetsuppgifter som civilsamhället i dag utför inom biståndsverksamheten. Samtidigt kom en internrevisionsrapport om att anställda med bakgrund i civilsamhället riskerar att vara jäviga. Enligt vår mening väcker bl.a. detta frågor om myndigheter kartlägger personer med bakgrund i civilsamhället och om personer med erfarenheter från civilsamhället kommer att få sämre karriärmöjligheter inom myndigheter framöver. Regeringen bör verka för att rekrytering sker utifrån kompetens och att otillbörlig kartläggning av personer inte görs av myndigheter.

4. Korruption, punkt 3 (S)

av Ida Karkiainen (S), Hans Ekström (S), Mirja Räihä (S), Per-Arne Håkansson (S) och Amalia Rud Stenlöf (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2024/25:3111 av Teresa Carvalho m.fl. (S) yrkande 19,

bifaller delvis motion

2024/25:445 av Serkan Köse (S) och

avslår motionerna

2024/25:64 av Johnny Svedin (SD) och

2024/25:3164 av Ulrika Liljeberg m.fl. (C) yrkande 47.

Ställningstagande

Enligt en rapport från Brottsförebyggande rådet (Brå) är personer som utnyttjar sin anställning för att hjälpa kriminella nätverk mycket eftertraktade av den grova organiserade brottsligheten. Dessa s.k. möjliggörare kan få allvarliga konsekvenser för både verksamheten och samhället i stort. Den information som en möjliggörare bidrar med behöver inte vara hemlig, utan det är den sammantagna informationen och kunskapen från insidan som är användbar för den grova organiserade brottsligheten. Personen behöver inte heller vara medveten om den roll hen spelar för gängen. Brås studie visar att det är svårt för arbetsgivarna att upptäcka och utreda möjliggörare. Misstankar är ofta svåra att bevisa, och det är sällan som de blir tillräckligt utredda. Regeringen bör därför verka för att inte minst de rättsvårdande myndigheterna aktivt arbetar för att motverka infiltration och korruption.

5. **Korruption, punkt 3 (C)**

av Malin Björk (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2024/25:3164 av Ulrika Liljeberg m.fl. (C) yrkande 47,

bifaller delvis motion

2024/25:64 av Johnny Svedin (SD) och

avslår motionerna

2024/25:445 av Serkan Köse (S) och

2024/25:3111 av Teresa Carvalho m.fl. (S) yrkande 19.

Ställningstagande

Graden av korruption i Sverige är ur ett internationellt perspektiv låg. Samtidigt har korruption och oegentligheter ökat under de senaste åren, samtidigt som risken för – och förekomsten av – infiltration inom såväl hela statsapparaten som näringslivet ökat avsevärt. Det är i sammanhanget särskilt viktigt att lyfta stöd och vägledning för hur kommuner och regioner båda kan och ska arbeta med detta. Hanteringen av korruption och infiltration måste ske på ett samordnat och koordinerat sätt, för att säkerställa att både myndigheter och kommuner och regioner har och får det stöd och de resurser de behöver för att möta dessa utmaningar. Jag vill därför att regeringen tillser att kommuner och regioner får stöd och vägledning i deras arbete mot korruption och infiltration.

6. **Lokal statlig service, punkt 6 (S, V, C, MP)**

av Ida Karkiainen (S), Hans Ekström (S), Mirja Räihä (S), Per-Arne Håkansson (S), Amalia Rud Stenlöf (S), Jessica Wetterling (V), Malin Björk (C) och Jan Riise (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2024/25:554 av Birger Lahti m.fl. (V) yrkande 5,

2024/25:3057 av Elin Söderberg m.fl. (MP) yrkandena 16, 27 och 28 samt

2024/25:3193 av Ida Karkiainen m.fl. (S) yrkande 13 och
bifaller delvis motion
2024/25:1454 av Tobias Andersson m.fl. (SD) yrkande 6.

Ställningstagande

Utbyggnaden av den statliga närvaron och servicen behöver fortsätta i hela landet. Genom fler servicekontor, beslut om omlokalisering och nyinrättade myndigheter samt Försvarmaktens, Polismyndighetens och Kriminalvårdens pågående expansion finns förutsättningar för tusentals nya statliga jobb runt om i landet. Servicekontoren är mycket uppskattade med över 2,6 miljoner besök under 2023 och en kundnöjdhet på 96 %. Beslutet att i enlighet med förslaget i budgetpropositionen minska anslaget till Statens servicecenter är en helt felaktig prioritering som kommer slå hårt mot kommuner runt om i Sverige. Vi anser tvärtom att servicekontoren ska fortsätta utvecklas och att fler verksamheter ska kunna knytas dit. Det är avgörande att inte enbart ett effektivitetsperspektiv får styra utbyggnaden av nya servicekontor, utan en politisk bedömning som tar hänsyn till fler aspekter måste ligga till grund för besluten. För den invånare som inte är trygg i eller har möjlighet att nyttja digitala tjänster, är statens samhällsservice inte likvärdig utan beror i hög grad på var du bor i landet. I glesbygden kan du behöva färdas flera timmar i bil för ett enkelt ärende. Här fyller de statliga servicecentren en viktig roll. Fler servicekontor och servicepunkter ska därför upprättas. Det regionala perspektivet ska finnas med i varje beslut om var statlig verksamhet ska placeras och arbetet med omlokaliseringar av statliga jobb och etableringen av nya servicekontor ska fortsätta. Vi anser därför att regeringen bör verka för att anslagen inte sänks och att utbyggnaden av servicekontor fortsätter och att likvärdigheten för de statliga servicecentren garanteras.

7. Myndighetsaktivism och opinionsbildande verksamhet, punkt 7 (SD)

av Michael Rubbestad (SD) och Fredrik Lindahl (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 7 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2024/25:1380 av Matheus Enholm m.fl. (SD) yrkandena 1 och 3,
bifaller delvis motionerna

2024/25:211 av Josef Fransson (SD) och

2024/25:221 av Josef Fransson (SD) yrkande 1 och

avslår motionerna

2024/25:207 av Josef Fransson (SD) yrkande 3,

2024/25:1098 av Helena Storckenfeldt och Lars Püss (båda M) yrkande 1 och

2024/25:2735 av Sten Bergheden (M).

Ställningstagande

Varje offentligt anställd har, liksom alla andra medborgare, en grundlagsstadgad rätt att omfamna vilken åsikt han eller hon vill i politiska, religiösa eller filosofiska avseenden. I egenskap av företrädare för myndigheten är den anställda däremot skyldig att handla sakligt och opartiskt. Detta är en förutsättning för att den offentliga förvaltningen och domstolarna överhuvudtaget ska fungera. En offentliganställd får under myndighetsutövning därför aldrig agera på ett sådant sätt att förtroendet för vederbörandes eller myndighetens saklighet och opartiskhet kan komma att rubbas. Myndigheter bör enligt vår mening inte bedriva opinionsbildande verksamhet som på ytan kan förefalla ha ett folkbildande eller upplysande syfte men som i själva verket syftar till att sprida en politisk agenda. Vi anser att regeringen bör verka för att myndigheterna och deras anställda inte ska som myndighet respektive i tjänsten bedriva opinionsbildande verksamhet. När det gäller myndigheterna kan man i regleringsbrevens förtydliga att myndighetsaktivism är förbjuden.

8. Digitalisering, punkt 8 (S, C)

av Ida Karkiainen (S), Hans Ekström (S), Mirja Räihä (S), Per-Arne Håkansson (S), Amalia Rud Stenlöf (S) och Malin Björk (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 8 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2024/25:2952 av Niels Paarup-Petersen m.fl. (C) yrkande 8 och

2024/25:3127 av Gunilla Svantorp m.fl. (S) yrkande 4,

bifaller delvis motion

2024/25:1393 av Thomas Morell m.fl. (SD) yrkandena 14 och 15 samt

avslår motionerna

2024/25:751 av Magnus Manhammar (S),

2024/25:768 av Peder Björk och Anna-Belle Strömberg (båda S) yrkande 1,

2024/25:1220 av Torsten Elofsson (KD),

2024/25:1284 av Susanne Nordström m.fl. (M) och

2024/25:2289 av Ulrik Nilsson (M).

Ställningstagande

Vi anser att regeringen bör verka för att genomföra Digitaliseringsrättsutredningens förslag om att statliga myndigheter, kommuner och regioner ska vara skyldiga att skicka myndighetspost digitalt till enskilda som har en digital brevlåda. Utgångspunkten för alla offentliga tjänster bör vara att de ska kunna hanteras digitalt. Det öppnar även för nya lösningar som ökar medborgarnas insyn och möjlighet att interagera med offentliga myndigheter. Vi anser därför också att regeringen bör verka för att alla offentliga tjänster ska kunna hanteras digitalt.

9. Digitalisering, punkt 8 (SD)

av Michael Rubbestad (SD) och Fredrik Lindahl (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 8 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2024/25:1393 av Thomas Morell m.fl. (SD) yrkandena 14 och 15,
bifaller delvis motionerna

2024/25:2952 av Niels Paarup-Petersen m.fl. (C) yrkande 8 och
2024/25:3127 av Gunilla Svantorp m.fl. (S) yrkande 4 och
avslår motionerna

2024/25:751 av Magnus Manhammar (S),
2024/25:768 av Peder Björk och Anna-Belle Strömberg (båda S) yrkande 1,
2024/25:1220 av Torsten Elofsson (KD),
2024/25:1284 av Susanne Nordström m.fl. (M) och
2024/25:2289 av Ulrik Nilsson (M).

Ställningstagande

Under de senaste tio åren har användningen av digitala posttjänster ökat. Mer än fem miljoner svenskar har i dag en digital brevlåda och antalet användare växer mycket snabbt. Fördelarna är uppenbara. Mottagaren nås direkt och avsändaren kan vara säker på att rätt person får brevet. Mot bakgrund av de försämringar av postens servicenivå som nu pågår krävs omgående åtgärder för att säkerställa att inte människor som bor i glesbygd lämnas efter. En uttalad rättighet för medborgare och företag att kunna ta emot myndighetspost elektroniskt och ett obligatorium för statliga myndigheter, regioner och kommuner att erbjuda myndighetspost digitalt skulle utgöra ett viktigt komplement till den samhällsomfattande posttjänsten. Vi anser därför att regeringen bör verka för detta.

10. Samverkan mellan myndigheter, punkt 9 (S, V)

av Ida Karkiainen (S), Hans Ekström (S), Mirja Räihä (S), Per-Arne Håkansson (S), Amalia Rud Stenlöf (S) och Jessica Wetterling (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 9 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2024/25:3193 av Ida Karkiainen m.fl. (S) yrkande 8 och
avslår motion

2024/25:2056 av Niels Paarup-Petersen (C) yrkande 11.

Ställningstagande

Enligt vår mening måste länsstyrelsernas uppdrag att samordna statens myndigheter i länen kompletteras med ett motsvarande uppdrag till berörda myndigheter för att länsstyrelsen ska kunna fungera som en samordnande kraft i länen. Vi anser därför att regeringen bör verka för detta.

11. Språktolkar, punkt 12 (V)

av Jessica Wetterling (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 12 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2024/25:1932 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkande 12 och
avslår motionerna

2024/25:2754 av Ann-Sofie Lifvenhage (M) och
2024/25:3139 av Josefin Malmqvist (M).

Ställningstagande

För den som inte fullt ut behärskar svenska ska det vara möjligt att använda sitt modersmål och göra sig förstådd och få hjälp med förståelse via en tolk. I dag finns stora brister inom tolkverksamheten och såväl tolkarna som de tolkbehövande hamnar i kläm. Det kan få allvarliga konsekvenser, påverka utgången i rättegångar och möjligheten till stöd från socialtjänsten för att

nämna några exempel. För de yrkesverksamma tolkarna är arbetsvillkoren oftast komplicerade. Många är egenföretagare och arbetar du på mindre orter eller tolkar till ett språk som inte är så vanligt i Sverige kan du ha svårt att klara din försörjning. Mot den bakgrunden anser jag att regeringen bör återkomma till riksdagen med förslag som innefattar hela tolkkedjan från utbildning och auktorisering, till tillsyn av tolktjänstbolag och beställarkompetens hos offentliga aktörer.

12. Resetjänster, punkt 14 (MP)

av Jan Riise (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 14 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2024/25:800 av Katarina Luhr m.fl. (MP) yrkande 2.

Ställningstagande

Offentliga myndigheter har oftast en upphandlad resetjänst som de anställda ska boka sina arbetsresor genom. Kompetensen för att boka tågresor genom dessa upphandlade tjänster är dock sällan jämförbara med att boka flyg, vilket det finns många vittnesmål om. Om fler ska kunna välja det miljöbästa alternativet ska det också vara det enklaste. En upphandlad resetjänst måste kunna erbjuda det resande som efterfrågas. Jag anser därför att det behöver bli obligatoriskt för alla offentliga myndigheter som upphandlar resetjänster att ställa krav på att den anlitade resebyrån klarar av att boka tågresor i Europa, både när det gäller dagtåg och nattåg. Genom att ställa dessa krav finns möjligheten att kompetensen för att boka tågresor kan öka inom branschen, vilket även skulle gynna privatpersoner som idag kan ha svårt att få hjälp med sitt önskade resesätt. Jag anser att regeringen bör verka för detta.

13. Myndigheternas språk, punkt 15 (SD)

av Michael Rubbestad (SD) och Fredrik Lindahl (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 15 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2024/25:1345 av Runar Filper m.fl. (SD) yrkande 3 och avslår motionerna

2024/25:1890 av Anne-Li Sjölund och Ulrika Heie (båda C) yrkandena 1 och 2 samt

2024/25:2998 av Markus Wiechel (SD).

Ställningstagande

Språkrådet bör inte enbart övervaka språkets utveckling utan ska även aktivt verka för att upprätthålla en viss nivå av språklig likriktning över landet, och ett visst bevarande av språklig självständighet. Svenska skrivregler och ord ska aktivt förvaltas av Språkrådet och samtliga offentliga institutioner. Ambitionen är således att Språkrådet ska ta på sig rollen att säkra att språket inte är en barriär för kommunikation, med hänsyn till lokala språkvarianter och språkets organiska utveckling. Genom att offentliga institutioner använder ett korrekt och varierat språk, främjar vi hela befolkningens möjligheter att tillförsäkra sig de språkliga färdigheter som är nödvändiga för att till fullo delta i det demokratiska samtalet. Genom att främja hela befolkningens färdigheter i svenska ger vi samtliga samhällsgrupper en större möjlighet att kommunicera ut sin verklighetsbild och sin vilja till andra medborgare. Därför bör offentliga institutioner enligt vår mening prioritera ett rikt och adekvat språk framför en förenkling av språket, eftersom en förenkling av språket utgör en försvagning av det demokratiska samtalet. Detta bör regeringen verka för.

Särskilt yttrande

Lokal statlig service, punkt 6 (SD)

Michael Rubbestad (SD) och Fredrik Lindahl (SD) anför:

Vi står bakom motionens intentioner men avstår från reservation på området med hänvisning till att frågan i vissa delar har behandlats i budgetpropositionen för 2025 som omfattas av Tidöavtalet.

BILAGA

Förteckning över behandlade förslag

Motioner från allmänna motionstiden 2024/25

2024/25:41 av Nima Gholam Ali Pour (SD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att det som huvudregel ska finnas ett krav på svenskt medborgarskap vid tillsvidareanställning inom kommunal, regional och statlig förvaltning och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:64 av Johnny Svedin (SD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka mot korruption, vänskapskorruption och nepotism inom kommunala och regionala verksamheter och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:207 av Josef Fransson (SD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att anta en policy om att ideella eller ekonomiska föreningar inte får inneha myndighetsuppdrag och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att offentligfinansierade verksamheter inte ska tillåtas köpa tjänster, certifieringar och liknande av ideella föreningar som helt eller delvis producerar ideologi och propaganda, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2024/25:211 av Josef Fransson (SD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen ska ta fram riktlinjer och lagstifta om sanktioner för att bekämpa myndighetsaktivism och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:221 av Josef Fransson (SD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa ett regelverk för att förhindra att myndigheter används för partipolitisk opinionsbildning och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:365 av Alexandra Völker och Azadeh Rojhan (båda S):

3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om vikten av att myndigheter arbetar med att skapa tillit bland ungdomar och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:445 av Serkan Köse (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda möjligheten att införa skärpta åtgärder för att stärka skyddet mot korruption och oegentligheter inom offentlig förvaltning och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:554 av Birger Lahti m.fl. (V):

5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma med förslag på hur ytterligare servicepunkter i anslutning till servicekontor ska kunna upprättas och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:579 av Rickard Nordin (C):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att myndigheters besked i rättsliga frågor ska vara bindande och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:692 av Eric Palmqvist (SD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för att landets riksdagsledamöter ska beredas möjlighet att boka ”ledamotsrum” hos den egna valkretsens länsstyrelse och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:751 av Magnus Manhammar (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behovet av ytterligare arbete för att finna vägar att komma i kontakt med samhällsservice även utan digitala verktyg och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:768 av Peder Björk och Anna-Belle Strömberg (båda S):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda AI:s påverkan på mänskliga rättigheter och demokrati och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:800 av Katarina Luhr m.fl. (MP):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att alla svenska offentliga myndigheter med en upphandlad resetjänst ska ha som krav att resebyrån ska kunna boka internationella tågresor, även sov- eller liggvagn, och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:923 av Tomas Eneroth (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att rekrytering ska ske utifrån kompetens och att otillbörlig kartläggning inte får genomföras av myndigheter och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:1098 av Helena Storckenfeldt och Lars Püss (båda M):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör se över myndigheternas regleringsbrev med syftet att myndigheterna ska ägna sig åt myndighetsutövning, inte politisk opinionsbildning, och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:1101 av Helena Storckenfeldt (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga att utreda möjligheten att tillåta myndighetspersoner att skriva under beslut med tjänstgöringsnummer i stället för namn och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:1109 av Marlène Lund Kopparklint och Jennie Wernäng (båda M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga att utföra en utredning kring hur myndigheter kan bli mer medborgar- och företagsvänliga och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:1172 av Larry Söder (KD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen skyndsamt bör återkomma med förslag på utökat straffrättsligt ansvar för tjänstefel, enligt vad som följer av Tidöavtalet, och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:1220 av Torsten Elofsson (KD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om myndighetsservice i icke-digitala kanaler och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:1252 av Jessica Rodén och Louise Thunström (båda S):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behovet av att stärka kompetensen hos handläggare och beslutsfattare inom offentlig förvaltning gällande dövfrågor och svenskt teckenspråk och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:1284 av Susanne Nordström m.fl. (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att varje svensk myndighet ska ta fram en plan för implementering av AI-stöd i sin verksamhet och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:1345 av Runar Filper m.fl. (SD):

3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att offentlig förvaltning ska prioritera ett adekvat och rikt språk framför enkelhet och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:1380 av Matheus Enholm m.fl. (SD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om aktivistiska och opinionsdrivande tjänstemän och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att motverka opinionsbildande verksamhet på myndigheterna och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:1393 av Thomas Morell m.fl. (SD):

14. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att det ska vara en uttalad rättighet för medborgare och företag att kunna ta emot myndighetspost elektroniskt och tillkännager detta för regeringen.
15. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att det ska vara obligatoriskt för statliga myndigheter, regioner och kommuner att erbjuda myndighetspost digitalt och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:1454 av Tobias Andersson m.fl. (SD):

6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om medborgarservice och Statens servicecenter och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:1581 av Magnus Berntsson (KD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om inrättande av ett årligt byråkratipris och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:1774 av Mats Berglund m.fl. (MP):

40. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ge länsstyrelserna ett demokratifrämjande uppdrag och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:1890 av Anne-Li Sjölund och Ulrika Heie (båda C):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om regelverk kring lättläst text och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att tillgänglighet är ett viktigt politiskt mål och rätten att delta i det demokratiska samtalet ska omfatta alla och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:1932 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V):

12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma med förslag som innefattar hela tolkkedjan från utbildning och auktorisering till tillsyn av tolktjänstbolag och beställarkompetens hos offentliga aktörer, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2024/25:1952 av Margareta Cederfelt (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheter och förutsättningar att korta handläggningstider hos statliga myndigheter och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:2031 av Mats Green (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga ett införande av declaration of interest för offentligt anställda och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:2032 av Mats Green (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheterna att stärka den försvagade svenska äganderätten genom skarpare direktiv vad gäller myndigheternas hänsynstagande till egendomsskyddet i regleringsbrevet och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:2056 av Niels Paarup-Petersen (C):

11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stärka samarbetet mellan statliga och kommunala myndigheter kring tillsyn och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:2289 av Ulrik Nilsson (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga att utreda frågan om AI och rättssäkerheten och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:2731 av Sten Bergheden (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga att återinföra tjänstemannaansvaret skyndsamt och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:2732 av Sten Bergheden (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga att göra en översyn av länsstyrelsernas verksamhet och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:2735 av Sten Bergheden (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga att förtydliga styrningen av statliga myndigheter, verk och bolag i syfte att motverka att partipolitisk kommunikation och försök till politisk påverkan förmedlas av dessa institutioner och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:2754 av Ann-Sofie Lifvenhage (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga att utreda en tydlig bortre gräns för skattefinansierad tolk och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:2820 av Sten Bergheden (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör överväga att ge myndigheterna i uppdrag att identifiera kostsamma och långa handläggningstider samt ta fram mål och strategier för att förkorta dessa och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:2928 av Sten Bergheden (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga att se över möjligheten att flytta ansvaret för Tullverket från Finansdepartementet till Justitiedepartementet och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:2952 av Niels Paarup-Petersen m.fl. (C):

8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att offentliga tjänster ska kunna hanteras digitalt och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:2998 av Markus Wiechel (SD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att myndigheter framgent bör använda sig av en ukrainsk stavning på Ukrainas huvudstad och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:3057 av Elin Söderberg m.fl. (MP):

16. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ge tillgång till offentlig service i hela landet och tillkännager detta för regeringen.
27. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att fortsätta arbetet med etablering av statliga servicecenter och tillkännager detta för regeringen.
28. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att säkra likvärdigheten vid statliga servicecenter och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:3111 av Teresa Carvalho m.fl. (S):

19. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ett aktivt arbete för att motverka infiltration och korruption och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:3127 av Gunilla Svantorp m.fl. (S):

4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att genomföra Digitaliseringsrättsutredningens förslag om att statliga myndigheter, kommuner och regioner ska vara skyldiga att skicka myndighetspost till enskilda som har en digital brevlåda, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2024/25:3139 av Josefin Malmqvist (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga att utreda möjligheten att begränsa rätten till skattefinansierad tolk och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:3159 av Malin Björk m.fl. (C):

10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behovet och vikten av demokratisk delaktighet och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:3164 av Ulrika Liljeberg m.fl. (C):

47. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om stöd och vägledning för kommuner och regioner i arbetet mot korruption och infiltration och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:3193 av Ida Karkiainen m.fl. (S):

8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att länsstyrelsernas uppdrag att samordna måste kompletteras med

motsvarande uppdrag för berörda myndigheter och tillkännager detta för regeringen.

13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en fortsatt etablering av statliga servicekontor och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:3208 av Staffan Eklöf (SD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att i förvaltningslagen förtydliga behovet av dialog med den som myndighetens åtgärd riktar sig mot för uppfyllande av proportionalitetsprincipen och tillkännager detta för regeringen.